

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ZMĚNY V BANKOVNICTVÍ A POJIŠŤOVNICTVÍ
VE VZTAHU K ZÁKONU Č. 89/2012 SB.,
OBČANSKÝ ZÁKONÍK**

Autor práce: Lukáš Nohynek
Studijní obor: Management a marketing služeb – specializace
finanční služby
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.
Katedra: Katedra managementu a marketingu služeb

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

NOHYNEK, L. *Změny v bankovníctví a pojišťovnictví ve vztahu k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2016. 53 s. Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: finanční trh, nový občanský zákoník, soukromé právo.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá novým občanským zákoníkem, který vstoupil v platnost dne 1. 1. 2014. Hlavním cílem bakalářské práce je analýza dopadů a změn v sektoru finančních služeb vyvolaných přijetím nového občanského zákoníku. Dílčím cílem bakalářské práce jsou návrhy a doporučení ke změnám nového občanského zákoníku v oblasti finančních služeb.

Teoretická část práce pojednává o příčinách, které vedly ke vzniku nového občanského zákoníku. Dále popisuje, jaký vliv mělo přijetí nového občanského zákoníku na finanční služby v ČR, a řeší vývoj a význam finančního trhu. Praktická část zkoumá, zhodnocuje a analyzuje dopady, přijetí nového občanského zákoníku na občany ČR. Dále podává návrhy a doporučení k případným změnám nového občanského zákoníku.

ABSTRACT

NOHYNEK, L. *Changes in Banking and Insurance in Relation to the Act No. 89/2012 Coll., The New Civil Code : bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2016. 53 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: financial market, the new Civil Code, private law.

The bachelor thesis deals with the new Civil Code, which came into force on the 1st January 2014. The point of bachelor thesis determinates impacts of changes which caused an acceptance of the new Civil Code in financial services. In the end are suggestions and recommendations, about the new Civil Code.

The theoretical part deals with causes which called into existence of the New Civil Code. Next describes an influence of the New Civil Code to financial services in the Czech Republic and development and meaning of financial market. The practice part explores and analyzes acceptance of The New Civil Code and his impacts to citizens of the Czech Republic.

Obsah

Úvod	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Finanční trh.....	11
2.1 Význam a vývoj finančního trhu	11
2.2 Členění finančního trhu	11
2.2.1 Peněžní trh	12
2.2.2 Kapitálový trh.....	13
2.2.3 Trh s cizími měnami.....	13
2.2.4 Trh drahých kovů	14
3 Nový občanský zákoník.....	15
3.1 Vznik NOZ	15
3.2 Struktura NOZ.....	16
3.3 Hlavní změny, které přinesl NOZ	16
3.4 Finanční dopady NOZ	17
3.5 Ohlasy a kritika NOZ	18
3.5.1 Kladné ohlasy	18
3.5.2 Negativní ohlasy.....	20
3.6 Vliv nového občanského zákoníku na život firem	21
3.6.1 Uzavírání smluv.....	21
3.6.2 Podnikatelé a jejich vztahy se zákazníky	23
3.6.3 Novinky z oblasti zakládání firem.....	23
4 Dopady NOZ v oblasti finančních služeb.....	29
4.1 Změny v bankovníctví	29
4.1.1 Dopady změn NOZ na příkladu mBank.....	31
4.1.2 Dopady změn NOZ na příkladu Komerční banky (KB)	34
4.2 Změny v pojišťovnictví	37
4.3 Změny ve finančním poradenství	40

5	Návrhy a doporučení ke změnám NOZ a výběr absurdit	43
5.1	Doporučující návrhy ke změnám NOZ	43
5.2	Absurdity NOZ	45
	Závěr	47
	Seznam použitých zdrojů	50

Úvod

S vývojem situace a ekonomiky v ČR byl poslaneckou sněmovnou v listopadu roku 2011 schválen nový občanský zákoník (NOZ), podepsaný prezidentem v únoru roku 2012, který začal platit dne 1. 1. 2014. Nahradil tak dosavadní a již značně zastaralý, původní, československý z roku 1964.

NOZ se snaží sloučit veškeré soukromoprávní vztahy v jednom kodexu. Snaží se držet standardů evropského práva a zároveň klást důraz na naše právní tradice. Tvůrci nového kodexu se snažili vycházet z římského práva a německého Všeobecného zákoníku občanského (AGBG). Dále se snažili zpřesnit a upravit některá pravidla a přizpůsobit je současným potřebám. Nový kodex obsahuje 3 081 paragrafů a ruší více než 100 právních předpisů. Mezi nejdůležitější právní předpisy, které nový kodex ruší tak patří například původní občanský zákoník, obchodní zákoník, zákon o cenných papírech, nebo zákon o sdružování občanů. NOZ se dále snaží používat pro stejná slova stejné pojmy, čímž se snaží docílit terminologické jednotnosti v celém kodexu. Dále je důležitá snaha co nejméně používat cizí slova a tím přispět k pochopitelnosti pro běžného občana.

Běžný člověk se s NOZ setká téměř každý den, ať už jde nakoupit, či si například otevřít účet v bance. Snahou nového kodexu je být na slabší straně například ve vztahu zákazník – prodejce, nebo klient – banka. To samé platí samozřejmě i ve vztahu mezi podnikateli, aby silnější strana nediktovala podmínky slabší (malý obchůdek – obchodní řetězec).

Toto téma bylo zvoleno nejen kvůli jeho aktuálnosti, ale také proto, že ovlivňuje naprosto všechny občany žijící v ČR v jejich každodenním životě.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza dopadů a změn v sektoru finančních služeb, vyvolaných přijetím nového občanského zákoníku. Dílčím cílem bakalářské práce jsou návrhy a doporučení ke změnám nového občanského zákoníku v oblasti finančních služeb.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část popisuje finanční trh jeho význam, vývoj a členění. Dále je zde řešen nový občanský zákoník jeho vznik, struktura a změny, které s sebou přinesl, a s tím související ohlasy a kritika.

První kapitola *Cíl a metodika bakalářské práce* se zabývá cíli bakalářské práce, jejím dělením a metodikou.

Druhá kapitola nám představuje finanční trh. Uvádí jeho význam, vznik a zabývá se jeho různým členěním. Seznamuje nás s nižšími formami trhu, které pod finanční trh spadají.

Třetí kapitola pojednává o novém občanském zákoníku. Řeší jeho vznik a strukturu. Dále uvádí důležité změny, které s sebou přineslo přijetí tohoto nového kodexu a zabývá se názory odborné veřejnosti a její reakcí na něj. V závěru kapitoly řeší, jakým způsobem ovlivnil NOZ malé a střední firmy a jejich podnikání.

Čtvrtá kapitola zkoumá dopady nového občanského zákoníku na sektor finančních služeb. Vysvětluje, jakým způsobem přijetí nového kodexu zasáhlo sektor bankovníctví, pojišťovnictví a finančního poradenství.

Pátá kapitola podává doporučující návrhy ke změnám NOZ a uvádí některé z absurdit tohoto nového kodexu.

Závěrečná část práce je věnována celkovému zhodnocení a naplnění vytyčených cílů. Pro vytvoření práce autor využil analýzy sociálních sítí, dokumentů a odborných publikací. Dále pak metody sběru dat, informací a jejich následné třídění. Sběr těchto dat byl poměrně složitý, jelikož se jedná o nové téma, které se neustále vyvíjí, proto lze tuto metodu označit za nejdůležitější metodu zpracování. Hlavními literárními zdroji, ze kterých bylo čerpáno při psaní teoretické části, jsou *Nový občanský zákoník* autora ELIÁŠE¹, dále pak *Peněžní ekonomie a bankovníctví* profesora REVENDY² a *Peněžní*

¹ ELIÁŠ, K. SVATOŠ, M. *Nový občanský zákoník 2014*. Ostrava, 2012, 320 s.

ekonomie (finanční trhy) profesora REJNUŠE³. Při zpracování praktické části byly použity zejména elektronické zdroje a články z odborných periodik.

² REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha, 2012, 417 s.

³ REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie: (finanční trhy)*. Brno, 2010, 354 s.

2 Finanční trh

Finanční trh je systém institucí a instrumentů, které zabezpečují pohyb peněz a kapitálu ve všech jeho formách mezi různými ekonomickými subjekty na základě nabídky a poptávky. Mezi ekonomické subjekty řadíme domácnosti (každý její člen má své ekonomické potřeby, k jejichž uspokojení hledá statky a služby, které nakupuje, nebo směňuje), firmy (ekonomicky činné za účelem vytváření zisku, který plyne z výrobní činnosti, či poskytování služeb) a stát (vláda, samospráva – hlavním úkolem je zvyšování efektivnosti, spravedlnosti a stability ekonomického systému na což vynakládá prostředky ze státního rozpočtu). Dále do ekonomických subjektů řadíme zahraniční subjekty (domácnosti, firmy a vlády mimo národní ekonomiku – vstupují do vztahů zvenčí, řídí se rozdílnými právními předpisy) a neziskové subjekty (nadace, spolky – snaha uspokojit potřeby bez výroby a směny).⁴

2.1 Význam a vývoj finančního trhu

Významem finančního trhu je soustředit a rozdělit volné finanční prostředky mezi subjekty trhu, tedy mezi těmi, kteří prostředky vlastní, a těmi, kteří s nimi chtějí disponovat, na základě nabídky a poptávky.⁵

Moderní pojetí trhu se vyvinulo z původního pojetí, tedy místa – tržiště, kde se v určitých intervalech scházeli lidé, aby směňovali zboží za zboží. Později, s nástupem např. mincí a zlata, tedy uchovatelů hodnoty, dochází ke směně zboží za tyto prostředky. Tyto prostředky byly v budoucnu nahrazeny penězi, tedy během obchodu se stanovila jasná cena směny. S nástupem moderní technologie je možné směnu provádět i bezhotovostně, tedy převodem z účtu na účet.⁶

2.2 Členění finančního trhu

Finanční trh dělíme na peněžní trh (ten dále na trh krátkodobých úvěrů a trh krátkodobých cenných papírů) a kapitálový trh, dále rozdělený na trh dlouhodobých úvěrů a trh dlouhodobých cenných papírů. Dále sem patří trh s cizími měnami a trh drahých kovů.⁷

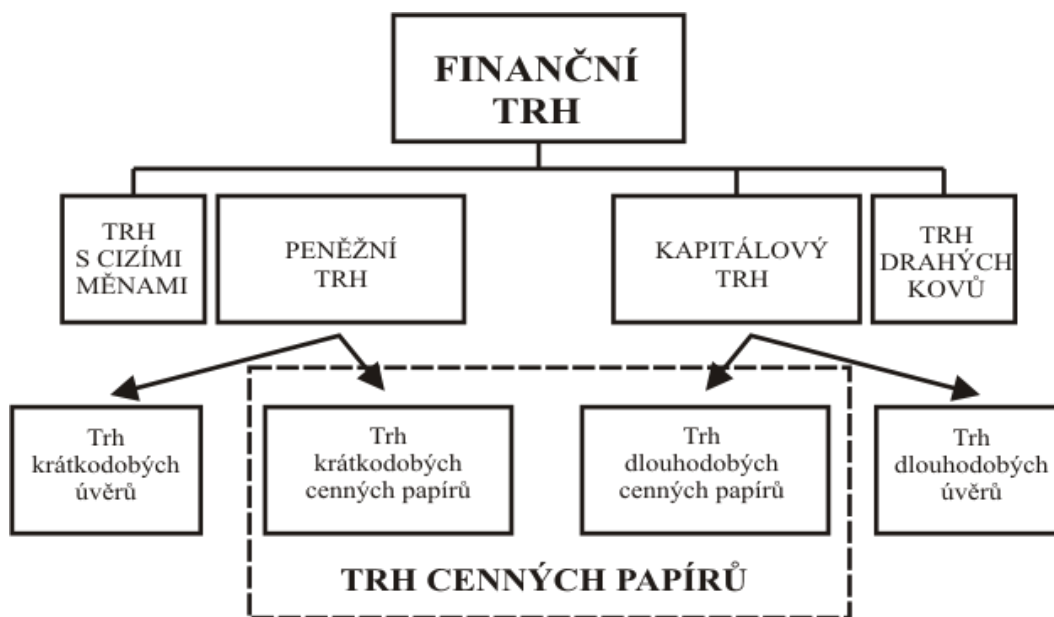
⁴ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha, 2012, s. 71.

⁵ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha, 2012, s. 69.

⁶ HOBZA, V., ASSENZA, D., ZLÁMAL, J. *Základy ekonomie*. Olomouc, 2006, s. 25.

⁷ REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie (finanční trhy)*. Brno, 2010, s. 39.

Obr. 1: Členění finančního trhu⁸

2.2.1 Peněžní trh⁹

Tento trh je složkou finančního trhu, kde dochází k uzavírání půjček, úvěrů a k nákupu cenných papírů se splatností do jednoho roku. Výhodou těchto aktiv je menší riziko. Naproti tomu je zde nižší výnosnost a poměrně vysoká likvidita. Jedná se tedy o bezpečnější investici.

Hlavní funkcí peněžního trhu je financování provozního kapitálu firem a poskytování krátkodobých půjček a úvěrů domácnostem, podnikům a vládám ostatních států.

- **Trh krátkodobých úvěrů** – jedná se o trh řešící úvěry souvisejícími s dodávkou zboží, nebo služeb. Dále řeší úvěry v rámci sektoru bank – mezi bankami, mezi ČNB a bankami. Patří sem také úvěrové operace krátkodobé s účastí státu a dále krátkodobé vklady bank, nebo státu vedené na účtech ČNB (tyto vklady ukládají domácnosti, podniky, či obce).
- **Trh krátkodobých cenných papírů** – jedná se o trh, kde ekonomické subjekty poptávají peníze a nabízejí cenné papíry, a to buď přímo, či nepřímo prostřednictvím specializovaných finančních institucí.

⁸ REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie (finanční trhy)*. Brno, 2010, s. 39.

⁹ REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie (finanční trhy)*. Brno, 2010, s. 39–40.

2.2.2 Kapitálový trh¹⁰

Kapitálový trh je podmnožinou finančního trhu. Státní a veřejné instituce, dále finanční instituce a firmy, tedy emitenti, vydávají cenné papíry a jejich deriváty, jejichž prostřednictvím dochází na kapitálovém trhu ke směně kapitálu. Banky, fondy (penzijní a podílové), fyzické osoby a pojišťovny, tedy investoři, nakupují cenné papíry a tím zhodnocují své volné finanční prostředky. Jedná se zde o střednědobý (splatnost 1–4 roky) a dlouhodobý (splatnost delší než 4 roky) pohyb kapitálu.

- **Trh dlouhodobých úvěrů** – poskytovatelem dlouhodobých úvěrů bývají nejčastěji obchodní banky či jiné finanční instituce. Vzhledem k objemu peněžních prostředků a dlouhodobosti. Je zde větší míra rizika a tím pádem se zde většinou ručí reálným majetkem, tzn. především nemovitostmi.
- **Trh dlouhodobých cenných papírů** – nejvýznamnějšími druhy dlouhodobých cenných papírů jsou akcie a obligace (dlouhodobé dluhopisy). Oproti dlouhodobým úvěrům je zde výhoda obchodovatelnosti, resp. převoditelnosti. To je výhoda především pro investory, kteří nemusí tyto cenné papíry držet po celou dobu životnosti, ale mohou ji kdykoli prodat a získat zpět určitý objem vynaložených finančních prostředků. Výhodou pro emitenty je získání většího objemu peněžních zdrojů na delší dobu. Další výhodou pro emitenty je menší míra rizika spojená s emisí cenných papírů oproti úvěrům. Cenné papíry nakupuje větší množství investorů a tím je míra rizika přerozdělena na více subjektů.

2.2.3 Trh s cizími měnami¹¹

Je dělen na dva typy a to devizové a valutové, i když v obou probíhá obchod s cizími měnami. Jedná se o dva rozdílné typy trhů, neboť zde dochází ke směně různých měn v rámci kurzů.

- **Devizový trh** – pracuje s bezhotovostními formami cizích měn, jako jsou peníze na účty, šeky, směnky, apod. Obchodů na devizových trzích se účastní především dealeři obchodních a centrálních bank a podílových fondů dále jsou tu tzv. brokeři, což jsou zprostředkovatelé devizových operací. S opčními kontrakty a kontrakty typu futures je obchodováno především na burzách. Spotové obchody jsou pak uzavírány většinou mimo burzy.

¹⁰ REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie (finanční trhy)*. Brno, 2010, s. 40–41.

¹¹ REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie (finanční trhy)*. Brno, 2010, s. 42.

- **Valutový trh** – pracuje s hotovostní formou cizích měn (peníze, mince). Obchoduje se zde skrze valutové kurzy, které jsou mírně jiné než devizové, avšak jsou z nich většinou odvozeny. Valutová směna má spíše maloobchodní povahu.

2.2.4 Trh drahých kovů

Do trhů drahých kovů patří trhy zlata, stříbra, paladia, platiny. Nejvíce na trzích drahých kovů obchodují obchodní banky. V případě zlata se dá investovat do dražších zlatých mincí, nebo do zlata fyzického.¹²

¹² HLOBILOVÁ, K. *Analýza trhu drahých kovů : diplomová práce*. Brno : Masarykova univerzita, 2011, s. 9.

3 Nový občanský zákoník

Za vytvořením NOZ stála snaha vytvořit ucelený kodex, který sloučí veškeré soukromoprávní vztahy. Snaží se držet demokratických a právních tradic středoevropského práva a v tomto ohledu se rozejít s myšlenkovým světem socialistického práva, které bylo obsaženo v předchozím občanském zákoníku. V novém občanském zákoníku se nachází 3 081 paragrafů a zároveň se jím ruší více než 100 právních předpisů, mezi nimiž je např. obchodní zákoník, zákon o vlastnictví bytů a další. Dále se kodex nově snaží upravit, nebo zpřesnit pravidla, která soukromé právo dosud neřešilo, avšak tato pravidla jsou pro praxi potřebná.¹³

NOZ se nově dotýká oblasti finančních služeb a obsahuje řadu ustanovení k ochraně slabší strany, což je ve většině případů spotřebitel. Dále se zabývá smlouvami např. spotřebitelskou smlouvou, distanční smlouvou (smlouva uzavřená na dálku) a smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory podnikatele.¹⁴

3.1 Vznik NOZ¹⁵

Hlavní důvod pro vznik NOZ je, že původní zákoník byl vybudován na myšlence jednoty zájmů společnosti a jednotlivce. NOZ naopak zdůrazňuje práva a svobodnou vůli jednotlivce.

Nový občanský zákoník hovoří hlavně o majetkových vztazích. Mluvíme zde o principu rovnosti. Rovnost ustanovuje jak mezi osobami právníckými tak i fyzickými.

NOZ nás má zařadit z hlediska otázek soukromého práva mezi právně vyspělé země Evropské unie. Vytváří se zde množství nových zákonů, z nichž nejvýznamnější jsou zákony dva: zákon o obchodních korporacích, projednávající obchodní společnosti a družstva, a zákon týkající se mezinárodního soukromého práva.

Důvod, který vedl ke vzniku nového občanského zákona, je aby se člověk lépe orientoval v právním systému ČR. Jeho snahou je sjednotit předpisy pojednávající o soukromém právu a dále pak o rozdílu právních předpisů (např. u půjček od banky a od kamaráda).

¹³ *Obecná část* [online]. Praha : Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2015 [cit. 2016–03–28]. Dostupné z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/obecna-cast/obecne>>.

¹⁴ *Nový občanský zákoník – základní pojmy* [online]. Praha : Ministerstvo financí ČR, 2014, 30.4.2014 [cit. 2016–03–30]. Dostupné z WWW: <<http://www.psfv.cz/cs/ochrana-spotrebitele/novy-obcansky-zakonik>>.

¹⁵ NEČAS, P., POSPÍŠIL, J. *Důvodová zpráva* [online]. Praha : EpaX, 2016 [cit. 2016–03–29]. Dostupné z WWW: <<http://www.pracepravniky.cz/zakony/novy-obcansky-zakonik-duvodova-zprava>>.

Jako další je uváděn důvod, že současný zákoník je z dob jiného politického režimu, přestože byl již několikrát novelizován. O této skutečnosti hovoří i někteří členové vlády.

3.2 Struktura NOZ

Nový občanský zákoník se skládá z 5 částí a obsahuje 3 081 paragrafů. Těchto 5 částí se dělí na:¹⁶

- 1) Obecná část,
- 2) Rodinné právo,
- 3) Absolutní majetková práva,
- 4) Relativní majetková práva,
- 5) Ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

3.3 Hlavní změny, které přinesl NOZ¹⁷

Přijetí NOZ přineslo obrovské změny v sektoru soukromého práva. Nový kodex svým rozsahem a působením v oblasti soukromého práva ovlivňuje naprosto každého z nás a zde je uvedeno pár těch nejdůležitějších změn:

- **Jednotlivec má více svobody** – Oproti starému občanskému zákoníku je v novém posílena svoboda jednotlivce tak, že co si smluvní strany v právním vztahu ujednaly, je považováno spíše za platné, přičemž nesmí smlouvy porušovat dobré mravy a zákon. Nedostatky ve smlouvě ovšem nezpůsobují její neplatnost. Je zde ovšem větší důraz na opatrnost a rozvážnost při právním styku.
- **Promlčecí lhůty se prodlužují** - jsou čistě na dohodě smluvních stran, přičemž slabší strana vztahu nesmí být krácena na svých právech. Hovoříme například o prodloužení promlčecí lhůty u práva na náhradu škody, z nynějších 2 let až na 10 let.
- **Náhrada škody na zdraví** – dle NOZ se bude výše škody na zdraví určovat individuálně dle jednotlivých okolností konkrétního případu. To znamená, že dříve používané tabulky přestávají platit a hodnota lidského života nebude, jako dosud, vyčíslena na pouhých 240 000 Kč.

¹⁶ JANEBA, J. *Důvodová zpráva* [online]. Hradec Králové : Havlíček & Janeba, 2012 [cit. 2016–04–1]. Dostupné z WWW: <http://www.advokathk.cz/docs/OZ/OZ_1.pdf>.

¹⁷ 7 *přínosů nového občanského zákoníku* [online]. Praha : Vaše nároky, 2016 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <<https://www.vasenaroky.cz/typy-a-rady/7-prinosu-noveho-obcanskeho-zakoniku>>, vlastní úprava.

- **Svoboda volby** – za starého OZ nemělo příliš smysl pořizovat závěť, neboť po smrti bylo zákonem silně omezeno rozdělení majetku a pozůstalosti mezi pozůstalé. S příchodem NOZ je nově možno klást rozumné podmínky do závěti. Nově je možné například vydědit přímé dědice či založit právnickou osobu, typicky nadaci, přímo závětí. Nově je v NOZ popsán i stav, kdy umírající neseptíše závěť a nemá přímé dědice. Starý OZ bral v potaz pouze s přímé dědice, a pokud neexistovali, pozůstalost propadla státu. Dle NOZ může pozůstalost dědit i nepřímý dědic, tzn. bratranec, sestřenice,...
- **Posílení písemné formy** – NOZ nám říká, že co je zapsáno ve veřejném seznamu, typicky katastr nemovitostí či obchodní rejstřík, je považováno za správné. Z toho vyplývá: pokud někdo jedná v dobré víře s tímto seznamem, je mu dáno za pravdu a je zákonem chráněn. Nově také dává zákon povinnost katastrálnímu úřadu vyrozumět vlastníka nemovitosti, pokud je s jeho nemovitostí jakkoliv v rámci katastru nemovitostí nakládáno.
- **Ochrana spotřebitele** – v NOZ je nově posílena ochrana spotřebitele tak, že nemusí platit poplatky či jiné náklady spojené s poskytnutím služby či zboží, jestliže s nimi nebyl dopředu seznámen. Dále se zde prodlužuje lhůta na odstoupení od smlouvy, není-li splněna zákonná informační povinnost. Oproti tomu je zde zkrácena lhůta na vrácení zboží a to z 30 dnů na 14 dnů.
- **Ochrana kupujícího** – nově je v NOZ posílena ochrana kupujícího, a to tak, že jestliže kupující kupuje věc v dobré víře, stává se jejím skutečným majitelem bez ohledu na původ věci. Takovým příkladem může být nákup zcizeného vozidla v autobazaru, jestliže nový majitel nevěděl o původu vozidla. Nově se tedy nebude stávat, že nový majitel přijde jak o automobil, tak o prostředky vynaložené na jeho získání.

3.4 Finanční dopady NOZ

V době schvalování NOZ obsahoval nový kodex poznámku, že jeho přijetí nebude mít žádný finanční dopad na státní rozpočet, avšak již nyní je známo, že tomu tak nebylo. Jen ministerstvo spravedlnosti počítá desítky a stovky miliónů korun, na které je přijetí nového kodexu vyšlo. Takovým příkladem jsou počítačové databáze na rejstříkových soudech, které se musely upravit, jelikož se dle NOZ zrychlují zápisy změn ve firmách, a proto bylo nutné systém upravit a najmout nové pracovníky. Jen tato změna vyšla na desítky miliónů korun. Dále si krajské soudy vyžádali přijetí 55 nových soudců a přes 200 administrativních pracovníků, aby předešly ještě většímu zahlcení

soudů. To stát vyšlo na dalších 200 milionů korun. Taktéž se zdražily znalecké posudky a 35 tisíc lidí muselo být nově přezkoumáno pro svou svéprávnost, i když byli dříve prohlášeni nesvéprávnými. Tyto posudky vyšly na více než 100 milionů korun.¹⁸

Přijetí NOZ však nestálo peníze pouze stát. Největší finanční prostředky musely vydat banky a firmy, které musely předělat většinu stávajících smluv, zajistit školení zaměstnanců a upravit počítačové systémy. Také právníci si stěžují, že je proškolení a nová literatura vyšla na desítky tisíc korun (cena jednodenního školení 2000-4000 Kč). Mezi nevyčísitelné náklady se pak zařadila cena průtahů jednání kvůli zapracování nového kodexu.¹⁹

3.5 Ohlasy a kritika NOZ

Už v průběhu schvalování NOZ, se objevovala kritika převážně ze strany politiků, ale také z řad odborné veřejnosti, která měla vůči náhradě původního zákoníku výhrady. Na politické úrovni šlo převážně o politický boj především s opozicí, která argumentovala tím, že původní zákon byl mnohokrát modifikován judikaturou a jedná se tedy o zavedený, funkční zákon, který netřeba měnit. Navíc zásah takového rozsahu s jistotou přinese letité problémy s aplikací do veřejného života. Tudiž by pro běžného občana vznikl zmatek ve výkladu a aplikaci NOZ. Ze zkušenosti států, které podobně velkou změnou prošly, se ale toto ukázalo jako spíše mylné. Jedná se např. o Rumunsko (2011), Holandsko (1992) či kanadskou provincii Quebec (1991).²⁰

3.5.1 Kladné ohlasy

Jedním z kladných ohlasů na NOZ je, že reaguje na společenské změny od roku 1989 např. zrušením mnoha předpisů včetně původního zastaralého občanského zákoníku, který byl jen od roku 1990 přibližně 60 krát novelizován. Do těchto předpisů dále patří obchodní zákoník, zákon o rodině, zákon o obecně prospěšných společnostech a mnoho dalších. Svým rozsahem 3 081 ustanovení se jedná o ucelující právní kodex.

¹⁸ BLAŽEK, V. *Nový občanský zákoník vyjde na miliardy, počítá ministerstvo. Původně neměl stát nic* [online]. Praha : *Economia*, 2014, 13.8.2014 [cit. 2016-04-31]. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/c1-62634680-novy-obcansky-zakonik-vyjde-na-miliardy-pocita-ministerstvo-puvodne-nemel-stat-nic>>.

¹⁹ JÚZLOVÁ, P., ŠENKÝŘ, M. *Občanský zákoník: k nezaplacení* [online]. Praha : Česká advokátní komora, 2013, 13.11.2013 [cit. 2016-04-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=12259>>.

²⁰ MATĚJOVSKÝ, T. *Poznámka na okraj k novému občanskému zákoníku a jeho kritice* [online]. Praha : Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2013, 25.6.2013 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/infocentrum/media/477-poznamka-na-okraj-k-novemu-obcanskemu-zakoniku-a-jeho-kritice>>.

Zahrnuje celou problematiku vztahů občanskoprávních a obchodněprávních, do kterých se může fyzická nebo právnická osoba dostat.²¹

Dalším kladem NOZ je zjednodušení výkladu pro běžného občana. To spočívá v terminologické jednotnosti, stavbě paragrafů a odklonu od formálnosti. Předchozí zákoníky, jež NOZ nově nahrazuje, byly v terminologii nejednotné. Dále byly v NOZ odstraněny slovakismy, které byly používány v dřívějších právních úpravách a zbytečná cizí slova. S tím souvisí i snaha o oproštění od archaických, neboli zastaralých slov. Velký důraz je rovněž kladen na správnou stavbu vět.²²

NOZ se jako celek snaží více hájit práva slabší strany. To spočívá v tom, že pokud si strany z hlediska postavení nejsou rovny, snaží se jejich postavení vyvážit. Slabší stranou může být jak fyzická, tak i právnická osoba, např. malý obchůdek vůči obchodnímu řetězci. Toto znevýhodnění však může být i mezi podnikateli na stejné úrovni. Nicméně, zde musí slabší strana dokázat, že je opravdu slabší stranou a je znevýhodněna.²³

Formální a jazykové změny v NOZ dávají větší prostor výkladu a tedy i větší prostor k rozhodování soudcům. Bere na zřetel, že mohou být soudci, kteří formulují zákon jako řešení daného případu, ale také soudci, kteří se snaží upravit poměr mezi stranami co nejvíce podle vlastní představy, bez ohledu na formulaci zákona. Zjednodušením formalit se snaží zabránit prvnímu případu a k druhému případu poukazuje, jak mají být jeho ustanovení vykládána. Především s ohledem k ústavě a vlastnímu smyslu slov a souvislostí. Tím se snaží, aby soudci jednali vždy nezaujatě, s ohledem ke konkrétnímu případu. Tento přístup vede soudce k tomu, aby byli schopni řešit sporné případy, u kterých je ustanovení zákona nepřesné nebo úplně chybí.²⁴

²¹ SVEJKOVSKÝ, J. Výhrady? Nový občanský zákoník je rozhodně lepší než horší. *Plzeňský deník*. Plzeň, 25. 11. 2013, č. 274, s. 4. ISSN 1210–5139.

²² SUCHOMEL, I. *Poznámka k terminologii Nového občanského zákoníku* [online]. Praha : Advokátní kancelář Suchomel - Suchomelová, 2015, 5.2.2015 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <<http://ak-ss.cz/poznamka-k-terminologii-noveho-obcanskeho-zakoniku/>>.

²³ KORBEL, F., PRUDÍKOVÁ, D. *Nový občanský zákoník přinese více spravedlnosti a ochranu slabším* [online]. Praha : MAFRA, 2013, 21.11.2013 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <http://finance.idnes.cz/pravnici-dana-prudikova-a-frantisek-korbel-odpovidaji-na-dotazy-ctenaru-k-novemu-obcanskemu-zakoniku-i6z-/viteze.aspx?c=A131119_143157_viteze_zuk>.

²⁴ ELIÁŠ, K. Jak je to s pravidly výkladu, analogií a úlohou soudce. *Právní rádce*. Praha, 28. 1. 2013, č. 1, s. 32. ISSN 1210–4817.

3.5.2 Negativní ohlasy

Jedním z největších problémů, který obsahuje NOZ, je pro mnohé právě nesrozumitelnost jeho výkladu vyplývající z nové jazykové podoby. Odpůrci se obávají, že možnost volnějšího výkladu může být v mnoha případech zneužita.²⁵

Dalším negativem je politická předpojatost bez ohledu na společenskou potřebu. Právní vztahy se tím pádem komplikují a mezilidské vztahy horší. K tomu přispívá právě i nejednoznačnost výkladu, která to umožňuje. Vzhledem k těžké srozumitelnosti, nepřehlednosti a nejednotnosti v interpretaci dochází k nikoliv zákonným, ale pouze pragmatickým řešením právních sporů.²⁶

Negativní ohlas zazněl i k připravující se novele občanského zákoníku. Děkan 4 vysokých právních škol a právníci největších advokátních kanceláří se shodují na tom, že je novela nutná, avšak měla by probíhat ve dvou fázích. První by měla být novela technická, která měla být hotova už před zavedením kodexu, jak slibovali autoři. Druhá by měla být novela obsahová, která by měla vycházet až z podrobných analýz dopadů zákona v praxi. Tím pádem by měla být zpracována později a vycházet ze zaběhlé praxe, aby se již nemusela opravovat či doplňovat.²⁷

Sporným je též ustanovení plné moci. Jde o to, že se vlastník či statutární zástupce zahraniční firmy musí osobně dostavit do ČR za účelem vystavení plné moci, či založení dceřiné firmy.

Další negativum směřuje ke zdravotnickým zařízením, jež podle NOZ musí při vizitě vyžádat souhlas každého pacienta, jestli smějí studenti medicíny pozorovat velkou vizitu. Jestliže bychom toto aplikovali i pro studium práv, pak by musel být vyžadován souhlas každého klienta, že s jeho případem budou seznámeni právní koncipienti firmy.

Kriticky hodnoceným je i § 498 odst. 1. Zde má jiný právní předpis určit, že určitá věc není součástí pozemku. To je problém v případě vodního díla. Jestliže zákon říká, že trafostanice není součástí pozemku, ale součástí inženýrské sítě ano, pak by

²⁵ KINDL, M. Občanský zákoník přinese problémy. *Parlamentní listy*. Praha, 7. 11. 2013, č. 11, s. 64. ISSN 1210–3154.

²⁶ FIALA, R. Jak se bude rekonstruovat civilní proces. *Právní rádce*. Praha, 13. 6. 2014, č. 6, s. 40. ISSN 1210–4817.

²⁷ HYNČICOVÁ, K. Technické změny ano, obsahové ne, vzkazují právníci napříč profesemi. *Právní rádce*. Praha, 13. 3. 2015, č. 3, s. 28. ISSN 1210–4817.

obdobně měla být řešena i vodní díla – např. sypané vodní hráze rozprostírající se na pozemcích desítek vlastníků.

Problematické je i ustanovení o běhu prekluzivní a promlčecí lhůty. Toto ustanovení nám říká, že lhůta neběží po dobu trvání mimosoudní dohody mezi dlužníkem a věřitelem. Mimosoudní dohoda nemá jasně danou dobu trvání a formu, tudíž by mohlo docházet k tomu, že jedna strana bude tvrdit „ano, dohodli jsme se“ a druhá „ne, nedohodli jsme se“.

3.6 Vliv nového občanského zákoníku na život firem

Nástupem platnosti NOZ, který slučuje několik právních předpisů a řadu dalších ruší, nastaly v oblasti podnikání pro firmy velké změny. Pro firmy to znamenalo seznámit se s novým kodexem a předělat velké množství dokumentů, dle nové právní úpravy. Výhodou NOZ je, že se až na výjimky odstranila duplicita. To znamená, že není již třeba hledat, ve více právních předpisech, jako tomu bylo doposud.

Některé z výrazných a podstatných změn, které NOZ ovlivnil, jsou zde níže uvedeny. Jedná se především o změny v oblasti uzavírání smluv, přístupu k zákazníkovi či novinky v oblasti zakládání firem.

3.6.1 Uzavírání smluv²⁸

NOZ ovlivňuje zejména uzavírání smluv. Neznamená to však, že by snad původní smlouvy byly neplatné. Příkladem je třeba splatnost a promlčení pohledávky. V tomto případě smlouvy uzavřené před 1. lednem 2014 dále běží dle starých pravidel a neznámá to tedy, že pokud původně byla doba promlčení 4 roky, je nyní pouze 3 roky, jak ukládá NOZ. Podnikatelé však mají možnost se dohodnout a závazek podřídí novému kodexu. Tím pádem od podepsání smlouvy strany jednájí podle nové právní úpravy. Většinu smluv lze využívat i nadále, avšak nemělo by se zapomínat na to, že NOZ obsahuje řadu nových ustanovení, a i když jsou pouze podpůrná, nejsou-li vyloučena ve smlouvě, zavazují obě strany k jejich plnění. Příkladem může být vyloučení práva objednatele odmítnout převzetí stavby, pro ojedinělé drobné vady, atd.

²⁸ *Podnikatelský manuál k novému občanskému zákoníku* [online]. Praha : Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, 2014, 22.1.2014 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/AMSP_Manual_NOZ.pdf>, vlastní úprava.

Větší volnost ve smlouvách a odstranění duplicity sebou přináší zjednodušení, avšak z hlediska řešení případného budoucího sporu o to více zaleží na tom jak je smlouva sepsána. Nadále však existují zvláštní zákony pro jednání se zvláštními subjekty (stát, obce), ale i pro zvláštní předmět plnění (kulturní památka apod.), kterými se podnikatel musí případně zabývat. Smlouva nemusí být již striktně v písemné podobě, nicméně u složitějších smluv je lepší písemná forma, aby se jedna, nebo druhá strana v případě sporu nedostaly do důkazní nouze. V případě uzavření smlouvy telefonicky či přes e-mail, je-li vyžadováno potvrzení, je nutné, aby zde byl zaručený elektronický podpis, protože samotný e-mail není právní písemnou formou. Nově si také mohou strany jednání dodatečně vyjasnit neurčité a nejasné ujednání a tím předejít nákladnému sporu u soudu.

Podnikatel by měl také vědět, že nově mu mohou vznikat povinnosti už při jednání o uzavření smlouvy. Jestliže zadavatel při jednání slibuje, že do týdne bude dohoda uzavřena a podnikatel v dobré víře najme dělníky a nakoupí materiál, pak v případě, že zadavatel obchod na poslední chvíli zruší, může podnikatel vymáhat po zadavateli škodu, která mu neuzavřením smlouvy vznikla.

NOZ také pamatuje na slabší stranu a vylučuje podnikatelské praktiky jako je lichva. V případě sporu však podnikatel či živnostník musí dokázat, že je opravdu slabším členem smluvního vztahu.

Dále by si podnikatelé měli dát pozor na obchodní podmínky, které sice šetří čas oběma stranám, avšak mohou se značně lišit, či si dokonce odporovat. V takovém případě, kdy si přímo odporují, se tyto podmínky ruší.

NOZ se věnuje dluhům a je jedno, zda jste na straně dlužníka, či věřitele. V roli dlužníka je důležité si vyžádat řádně vyplněnou kvitanci (potvrzení o splacení dluhu). V roli věřitele naopak dát pozor při podepsání kvitance – je-li dluh skutečně splacen se všemi úroky, nebo byla převzata pouze část dlužné částky. Jestliže je kvitance podepsána a věřitel si toto nepohlídá, velmi těžko se později dokazuje, že dluh není ještě uhrazen.

Postoupení smlouvy je další novinkou v NOZ. Nově tak může pronajímatel, je-li třeba uzavřít nájemní smlouvu s novým nájemcem, postoupit uzavření smlouvy někomu jinému. Pouze se uzavře smlouva o postoupení smlouvy a dá se vědět původnímu zhotoviteli. Stejně se týká i smlouvy o dílo: jestliže se zadavatel dohodne se

zhotovitelem, že zbytek prací dodělá jiný zhotovitel, opět se jen podepíše smlouva o postoupení smlouvy a poskytne se informace původnímu zhotoviteli.

3.6.2 Podnikatelé a jejich vztahy se zákazníky²⁹

V NOZ nezapomněli ani na smlouvu uzavřenou s nezletilým, či nezpůsobilým zákazníkem. Ne vždy prodejce může poznat, zdali se jedná o nezletilého, nebo zákazníka nezpůsobilého ke koupi. NOZ se snaží v takových případech, kde je zjevné, že prodejce nemohl tuto skutečnost poznat, udržet smlouvu v platnosti a to z toho důvodu, že jednal v dobré víře.

U obchodních podmínek je nutné seznámit druhou stranu s těmito podmínkami a to buď přiložením těchto podmínek ke smlouvě, nebo musí prodávající dokázat, že byla druhá strana s podmínkami předem seznámena.

Smlouvy uzavřené na dálku, jsou nyní často využívány. Podnikatel by však neměl zapomínat, že ve vztahu prodávající – kupující je brán jako silnější a zákazník (spotřebitel) jako strana slabší. Klíčovým právem pro spotřebitele je možnost odstoupit od smlouvy do 14 dnů. Nově stačí doručení na poštu do 14 dnů, ne jako dříve, že do 14 dnů muselo být odstoupení doručeno podnikateli. Zákazník má rovněž právo požadovat náklady, které například na doručení zaplatil.

3.6.3 Novinky z oblasti zakládání firem

NOZ a ZOK ovlivňuje zejména soukromoprávní vztahy a určuje nově právní osobu (firmu). Níže je uvedeno pár novinek z oblasti zakládání firem podle NOZ.

- **Založení s. r. o. dle NOZ³⁰** – nově dle NOZ a zákona o obchodních korporacích může vzniknout s. r. o. s počátečním kapitálem 1 Kč. Takto zřízená společnost bude velmi levná v okamžiku založení, avšak nebude mít žádné vlastní zdroje. Na druhou stranu umožní vytvořit firmu lidem s dobrým nápadem, kteří mají málo peněz a neměli 200 tisíc na založení firmy podle staré právní úpravy. Založení firmy je i mnohem rychlejší, jelikož firma vzniká téměř ihned díky možnosti přímého zápisu notáře do obchodního rejstříku. Ochrana věřitelů je

²⁹ *Podnikatelský manuál k novému občanskému zákoníku* [online]. Praha : Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, 2014, 22.1.2014 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/AMSP_Manual_NOZ.pdf>, vlastní úprava.

³⁰ BENEŠOVÁ, P. *Na založení 'eseróčka' bude stačit jediná koruna* [online]. Praha : Český rozhlas, 2013, 30.12.2013 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/novy-obcansky-zakonik-na-zalozeni-eserocka-bude-stacit-jedina-koruna--1297293>.

zajištěna pravidly pro správu korporace a testem úpadku. Věřitel by i tak měl nahlédnout do obchodního rejstříku a zjistit si informace o společnosti. Novinkou ve fungování společnosti je také zrušení maximálního počtu vlastníku, jež podle staré právní úpravy bylo 50. To by mělo vést k usnadnění pozice podnikatele na zahraničním i českém trhu.

- **Založení akciové společnosti (a. s.) dle NOZ³¹** – rovněž co se týče akciových společností NOZ a zákon o obchodních korporacích mnohé mění. Akciovou společnost nově může vést jen ředitel a správní rada.

Nově podobně jako u s.r.o. je lehčí i založení společnosti. Založení už neprobíhá ve více krocích, ale pouze v jednom, a to schválením stanov. Také již není duální kapitál, ale pouze jeden základní, a to 2 miliony korun. Tím byla posílena pozice akcionáře. Ten nyní ví, že ihned po založení společnosti má svůj podíl. Nově má také akciová společnost více druhů akcií a byly zrušeny anonymní akcie. Akcionáři tak mají větší prostor k dojednání podmínek, avšak zůstává zachována ochrana menšinových akcionářů.

Jak už bylo zmíněno výše, akciovou společnost může vést pouze ředitel a správní rada, což samozřejmě šetří náklady (zvláště pokud je ředitel i členem správní rady, nebo jejím předsedou). Společnost si může zvolit také klasickou podobu správy společnosti a to s dozorčí radou, která vykonává dohled a kontrolu. Ve společnosti je také více posílena odpovědnost za vykonávanou funkci. Členové ve vedení ručí osobně za to, že jsou odborníky na svém místě. Jestliže člen orgánu přivodí svým jednáním, či neschopností právnické osobě úpadek, zodpovídá se za porušení péče řádného hospodáře své společnosti v rámci takzvané korporální loajality. České právo se těmito novými pravidly přibližuje standardům pro akciové společnosti západní Evropy.

- **Založení a vznik veřejné obchodní společnosti (v. o. s.) dle NOZ³²** – k založení v. o. s. jsou třeba minimálně dva společníci. Můžou to být dvě právnické, či fyzické osoby, nebo jejich kombinace.

³¹ BENEŠOVÁ, P. *Akciovou společnost může řídit jen šéf a správní rada* [online]. Praha : Český rozhlas, 2013, 30.12.2013 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/novy-obcansky-zakonik-akciovou-spolecnost-muze-ridit-jen-sef-a-spravni-rada--1297289>.

³² *Obchodní korporace – založení vznik* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014, 1.1.2014 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zalozeni-a-vznik-ppbi-50403.html#!&chapter=5>>.

Veřejná obchodní společnost je založena uzavřením společenské smlouvy, která obsahuje úředně ověřené podpisy všech společníků. Jestliže je společníkem fyzická osoba, nemusí u v. o. s. nutně splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti, avšak pokud je společníkem právnická osoba, tak povinnosti společníka a společenská práva řeší vždy jí pověřený zmocněnec. Touto osobou může být pouze fyzická osoba. Společníkem se nestane ten, na jehož majetek byl v posledních 3 letech vyhlášen konkurs, nebo mu nebylo schváleno insolvenční řízení pro nedostatek majetku.

Společníci, kteří nejsou statutárním orgánem, nemusí dle nového kodexu jednat s péčí řádného hospodáře. Naopak společníci, kteří jsou statutárním orgánem, mají povinnost informovat o záměru uzavřít se společností smlouvu o hrozícím střetu zájmů. Jestliže je potřeba smlouvu měnit, je to možné pouze se souhlasem všech společníků.

Společenská smlouva obsahuje minimálně 3 náležitosti, jsou to:

- Firma a sídlo společnosti,
- určení společníků uvedením jména, nebo jmen, v případě právnické osoby názvu a bydliště nebo sídla,
- předmět podnikání.

Co se týká kapitálu, není potřeba u v. o. s. žádný základní kapitál tím pádem není společníkovi dána povinnost vložit určitý vklad. Jestliže se ovšem rozhodnou společníci do společnosti vložit vklad, pak společníka zákon zavazuje tento vklad uhradit v řádném termínu a výši. Jestliže společník vklad neuhradí, platí úroky z prodlení. Pokud ani poté nezvládá společník vklad splatit, mohou nastat dva případy. V prvním případě může společník zastupující společnost soudně vymáhat vklad po daném společníkovi. Ve druhém může nejvyšší orgán společnosti společníka vyloučit, avšak poté už po něm nemůže vklad vymáhat. Také je tu možnost, že se společníci domluví a umožní společníkovi splatit dluh prováděním práce, nebo služby pro společnost, jestliže smlouva neuvádí jiný způsob vypořádání.

Získání podnikatelského oprávnění je provedeno zápisem do obchodního rejstříku, avšak ještě před vydáním tohoto oprávnění je nutné požádat o vydání živnostenského, nebo jiného oprávnění. Podle zvláštních předpisů, může být daná činnost omezena pouze na fyzické osoby. V tom případě musí společnost prokázat, že bude činnost vykonávána oprávněnými osobami.

- **Založení a vznik komanditní společnosti (k. s.) dle NOZ³³** – k založení komanditní společnosti jsou třeba dva lidé. Jedním je komplementář ručící neomezeně a druhým komanditista ručící omezeně do výše nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku.

Největší počet společníků není omezen a výše minimálního a maximálního vkladu také ne. Rozsah splacení vkladu, který vznikl při vzniku společenské smlouvy, se řídí touto smlouvou. Lhůta ke splacení vkladu se řídí také smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu. Předmětem činnosti může být podnikání, nebo správa vlastního majetku. Orgánem společnosti je statutární orgán, který tvoří všichni komplementáři, nebo je-li smlouvou dáno jinak pouze vybraní komplementáři, či dokonce pouze jeden.

Zakladatelským dokumentem je písemná společenská smlouva s úředně ověřenými podpisy všech společníků. Stejně jako u v. o. s. může společenská smlouva stanovit vkladovou povinnost poskytnutím služby, nebo provedením práce. To platí pouze pro komplementáře. U k. s. musí společenská smlouva obsahovat 5 náležitostí. První tři jsou stejné jako u v. o. s., zde se navíc určuje, kdo jsou komplementáři, a kdo komanditisté. Dále je zde stanovena výše vkladu každého komanditisty.

Zákon o obchodních korporacích neudává ani minimální výši vkladu komanditisty ani výši základního kapitálu. Komanditista plní svou vkladovou povinnost dle smlouvy v dané výši a uhradí ji bez zbytečného odkladu vklad ihned po vzniku své účasti ve společnosti.

Novým výrazem v NOZ je komanditní suma, tj. částka, do jejíž výše komanditisté ručí za dluhy společnosti. Určuje ji opět hodnota smluvená ve smlouvě. Komanditní suma však nesmí být nižší, než činí vklad komanditisty. Komplementáři i komanditisté podávají společně návrh na zapsání do obchodního rejstříku. Zde je nutné mít úředně ověřené podpisy. Musejí taktéž požádat o živnostenské či jiné podnikatelské oprávnění, ještě před zápisem do obchodního rejstříku.

³³ *Obchodní korporace – založení vznik* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014, 1.1.2014 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zalozeni-a-vznik-ppbi-50403.html#!&chapter=5>>.

➤ **Založení a vznik družstva dle NOZ³⁴** – k založení družstva jsou potřeba minimálně 3 osoby. Družstvo se zakládá konáním ustavující schůze a není tak třeba sepsat společenskou smlouvu. Na ustavující schůzi se přijmou stanovy, zvolí členi orgánů družstva (představenstvo, kontrolní komise) a v případě vstupního vkladu schválí základní způsob plnění vkladu. Zájemci, kteří chtějí vytvořit družstvo, pověří písemně tzv. svolavatele k vypracování návrhu stanov. Ten svolá poté zájemce k ustavovací schůzi družstva. Tohoto setkání se smí zúčastnit pouze osoba přihlášená ke schůzi za předpokladu, že nebyla členskou schůzí vyloučena.

Každá osoba, jež podala přihlášku do daného družstva, může tuto přihlášku vzít zpět. Jestliže se oprávněná osoba zúčastní ustavující schůze, má zde jeden platný hlas. Dále zákon stanovuje, že o stanovách družstva je hlasováno vždy veřejně a následně je osvědčeno veřejnou listinou, která obsahuje schválený text stanov.

Stanovy družstva musí obsahovat:

- Firmu a sídlo družstva,
- předmět podnikání (činnosti),
- výši základního členského vkladu, potažmo výši vstupního vkladu,
- způsob a lhůtu splacení členských vkladů přistupujícím členem,
- způsob svolávání členské schůze a pravidla jejího rozhodování,
- počet členů představenstva a kontrolní komise a délku jejich funkčního období,
- podmínky vzniku členství v družstvu,
- práva a povinnosti člena družstva a družstva.

Orgány společnosti jsou minimálně dva a to členská schůze a předseda. Tohoto konceptu se využívá v případě malých družstev. Vezmeme-li však větší družstvo přibude nám představenstvo, kontrolní komise a další jiné zřízené orgány. Zakladatelským dokumentem je ustavující schůze. Zápis do obchodního rejstříku podávají všichni členové družstva, nebo předseda družstva. Podpisy členů družstva musí být i zde úředně ověřeny. Členové představenstva jsou oprávněni za sebe zmocnit zástupce k vypracování a podání návrhu na zápis jiné osoby, tou může být třeba advokát. Pravost podpisů i v tomto případě musí být na plné moci úředně ověřena.

³⁴ *Obchodní korporace – založení vznik* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014, 1.1.2014 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zalozeni-a-vznik-ppbi-50403.html#!&chapter=5>>.

➤ **Založení a vznik spolku dle NOZ³⁵** – v NOZ je spolek definován v ustanoveních § 214 až 302. Spolek mohou založit nejméně tři osoby vedené společným zájmem. Spolek musí nově v názvu spolku obsahovat slovo (spolek, zapsaný spolek či, zkratku z. s.). První věci k založení spolku jsou stanovy obsahující:

- název a sídlo spolku,
- účel spolku,
- práva a povinnosti členů vůči spolku,
- určení statutárního orgánu.

Samotné stanovy nejsou kromě výše předepsaného nijak určeny a tak si je možné je sepsat dle potřeb spolku. Jinak budou vypadat stanovy pro spolek o stovkách členů a jinak stanovy pro 5 – 10 lidí.

Po vyřešení otázky stanov je nutné stanovy schválit a to ustavující schůzí členů spolku. O schválení je vyhotoven zápis a společně s přílohou podepsaných zúčastněných. Poté je třeba nutno potvrdit úředně podpisy na listině a dodat další potřebné dokumenty, aby bylo možné zapsat spolek do veřejného rejstříku spolků. Jedním z dokumentů, který bude jistě třeba, je Souhlas vlastníka nemovitosti s umístěním sídla spolku, dále pak čestné prohlášení všech členů statutárního orgánu a způsobilosti být členem statutárního orgánu.

Nyní už je možné podat návrh na zapsání do rejstříku. Návrh je možné podat jak elektronicky, tak poštou. Během 30 dnů by měl rejstříkový soud posoudit žádost a doručit žadateli rozhodnutí. Jestliže nejsou uvedeny všechny potřebné dokumenty návrhu, soud vás požádá o doložení dokumentů žadatele a stanoví podmínky, které musíte splnit.

³⁵ *Založení spolku podle nového občanského zákoníku* [online]. Hlučín : i-servis, 2014, 10.3.2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.i-servis.cz/webdesign/zalozeni-spolku-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku>>.

4 Dopady NOZ v oblasti finančních služeb³⁶

Co se finančních služeb týče NOZ nahradil k 1. 1. 2014 starý obchodní zákoník č. 513/1991 Sb. Velká část ustanovení byla převzata do NOZ např. obecná ustanovení o obchodním tajemství, nekalé soutěži, obchodní firmě či ustanovení o některých smluvních typech a zajištění závazků. Nicméně nově je právním předpisem zákon o obchodních korporacích, který je součástí nového kodexu a který byl schvalován společně s přijetím NOZ. Zde je rozebrána právní úprava družstev a obchodních korporací. Další úpravou dotýkající se soukromého práva a finančních služeb je zákon o mezinárodním právu soukromém nahrazující předpis z roku 1963. Běžný občan se s ním setkává asi nejméně, protože se jedná o právní odvětví s mezinárodním prvkem. Nejčastěji řeší otázku, jakým právním řádem se bude řídit právní vztah, jestliže jsou účastníky 2 obchodní společnosti z 2 různých států.

Zákon o obchodních korporacích ale není nástupcem obchodního zákoníku. Jde spíše o zvláštní předpis zabývající se úzkým okruhem právních osob, kterými jsou obchodní korporace. Pod pojem korporace však patří všechny formy dosud známých obchodních společností, jako jsou s. r. o., a. s., veřejná a obchodní společnost a komanditní společnost, družstva. Zákon u těchto specifických právních osob řeší podmínky fungování, vnitřní uspořádání, odpovědnostní vztahy a nakonec i jejich zrušení.

4.1 Změny v bankovníctví

Nová právní úprava, kterou s sebou přinesl NOZ „potrápila“ banky a zároveň se odrazila v jejich fungování. Přijetí NOZ totiž pro banky znamenalo upravení všeobecných a produktových podmínek. To obnášelo předělání velkého množství složitých textů a přípravu nových smluvních vzorů a procesních postupů.

Nově musí banky brát v potaz změny v dědickém řízení a v oblasti zajištění. Klientům je nabídnuta například nová forma zastoupení např. členem domácnosti. Dále je upravena informační povinnost ve vztahu ke klientovi (spotřebiteli), a to zejména v případě smluv uzavíraných na dálku mimo obchodní prostory. Změny se dotkly také doručování. Nově je s klienty sjednávána kontaktní adresa pro doručování písemností. V rámci právní úpravy se zde sjednotila i fikce doručení v délce 3 dnů pro ČR a 15 dnů

³⁶ BIELESZ, M. *Nový občanský zákoník* [online]. Český Těšín : Hajduk & Partners, 2013, 5.4.2013 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.hajduk.cz/novy-obcansky-zakonik/>>, vlastní zpracování.

pro zahraničí. V případě zásilek do vlastních rukou i nadále platí 10 denní lhůta od doby odeslání.

Dále NOZ vypouští úředně ověřenou zvláštní plnou moc, pro případy kdy bude majitel účtu chtít umožnit třetí osobě nakládání s účtem. Většina bank jako Česká spořitelna, ČSOB, Era, GE Money bank, Sberbank a Raiffeisenbank zachovává požadavek zvláštní plné moci, jestliže nebyla udělena plná moc před zaměstnancem banky. Fio bance v tomto ohledu stačí generální plná moc s úředně ověřeným podpisem, nebo udělení plné moci před zaměstnancem banky.

Další novinkou je možnost zastoupení zletilého členem domácnosti, ale pouze v případě, že mu duševní porucha brání samostatně právně jednat. Zástupcem může být předek, potomek, manželka či partner, nebo osoba, která žila s tímto členem ve společné domácnosti nejméně 3 roky a byla schválena soudem podle §50 NOZ.

Jedním z nejvíce řešených témat NOZ je i právo stavby, které bankám znesnadnilo situaci a ovlivnilo oblast hypoték. NOZ se snaží o sjednocení vlastnictví pozemku a stavby, tím pádem se k financování stavby staví banky různě. Česká spořitelna se k financování hypotéky postavila tak, že klient si bude muset vypořádat poměry, a to tak, aby stavba i pozemek, na kterém leží, byly v jeho vlastnictví a tvořily tak celek. Jinak se bude muset poohlédnout u jiné banky. Většina zbylých bank akceptuje zajištění právem stavby v případě, že je na stavbu zajištěno zástavní právo k pozemku. Výjimkou v tomto přístupu je GE Money bank, jež nevyklučuje akceptování zástavního práva stavby se zástavním právem k nemovitosti, avšak záleží na konkrétním případě a posouzení.

Nové je také uzavírání smluv. Některé banky musely přepracovat své smlouvy, aby nemohla být ustanovení v nich napadena soudem nebo dokonce prohlášena neplatnými. Zákon vyžaduje, aby smlouvy byly psány srozumitelně a jasně. Dále nesmí obsahovat žádná překvapivá, či hůře čitelná ustanovení, např. sankční podmínky schované v jiném ustanovení. Podmínky zároveň nesmí být zvláště nevýhodné pro slabší stranu. Novinkou v oblasti smluv je i nepovinná písemná forma smlouvy o vkladovém účtu, avšak v praxi si velice těžko představit, že by banka vydávala své peníze „na dobré slovo“.

V NOZ byla dále upravena promlčecí lhůta ze 4 let na 3 roky, ale je platná až na účtech vzniklých po 1. 1. 2014. Staré účty dobíhají ve stávajícím režimu 4 let. Pokud se jedná o promlčení pohledávek a práv banky, může banka tam, kde to neodporuje

právním předpisům stanovit na smluvní vztahy podléhající NOZ promlčecí lhůtu až v délce 15 let.³⁷

4.1.1 Dopady změn NOZ na příkladu mBank

Přijetí nového kodexu znamenalo pro všechny banky včetně mBank přepsání, či upravení veškerých obchodních podmínek. Snahou bylo vytvořit nové všeobecné obchodní podmínky a upravit textace veškerých smluvních dokumentů, aby byly dopady do procesu co nejmenší. Zároveň u řady vyplňovaných formulářů došlo k drobným změnám, aby bylo vyplňování formulářů přehlednější.

Nově zavedeným pojmem u mBank je tzv. **Multisouhlas**. Ze všech žádostí byl odstraněn souhlas s poskytováním osobních údajů, souhlas s elektronickou komunikací a souhlas se zasíláním obchodních podmínek. Dále byl u úvěrových produktů odebrán BRKI/NRKI a Solus souhlas (souhlasy s ověřením klienta v bankovních i nebankovních registrech). Tyto souhlasy jsou nově obsaženy v tzv. Multisouhlasu, jehož textace je k dohledání na stránkách banky. Multisouhlas popisuje, jak se s osobními údaji u jednotlivých produktů a účelů pracuje. Dále obsahuje v příloze tabulku, která přehledně ukazuje, za jakým účelem jsou u kterého produktu sbírány a zpracovávány osobní údaje klienta. Multisouhlas bohužel nemohl pokrýt všechny souhlasy, tudíž některé další i nadále zůstaly součástí žádostí.

Jestliže má klient zájem o otevření některého z produktů banky, má právo nahlédnout na výše zmíněnou informaci, kterou si může kdykoliv dohledat na webu mBank.

Se zavedením Multisouhlasu byla zrušena povinnost s každým klientem vyplňovat Souhlas s pořízením kopie dokladu totožnosti. V praxi to znamená, že od klienta není vyžadován souhlas, ale je požádán o doklad totožnosti, který se okopíruje na A4.

Dorazí-li na obchodní místo nový klient, který nemá u mBank žádný produkt, nepodepisuje samostatný formulář Souhlas / Nesouhlas s pořízením kopie dokladu totožnosti, ale podepisuje Multisouhlas, který bance umožní vyžádat si od něj doklad totožnosti a okopírovat ho na A4. Stejně je řešen i stávající klient, který si přijde otevřít další produkt. Výjimkou je však klient, který přijde se žádostí o změnu osobních údajů.

³⁷ HÁJKOVÁ, G. *Jak ovlivní vás a vaši banku* [online]. Praha : Internet info, 2013, 28.11.2013 [cit. 2016-04-8]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/novy-obcansky-zakonik-jak-ovlivni-vas-a-vasi-banku/>>.

Po tomto klientovi je vyžadován Souhlas s pořízením kopie dokladu totožnosti, který je volně stažitelný na webu mBank. Zvláštním případem je, kdy na obchodní místo dorazí tzv. opatrovník (tj. osoba, za kterou opatrovník jedná). Pro opatrovníka platí vždy výše zmíněná pravidla a po něm samotném je vždy vyžadován Souhlas s pořízením kopie dokladu totožnosti.

Informační formuláře pro úvěrové produkty byly přepracovány a rozšířeny tak, aby nově obsahovaly všechny povinné zákonné náležitosti, dle NOZ.

Textace smluv byly u všech produktů změněny, dle NOZ. Na procesu jejich přípravy, tisku a podepisování se však nic nemění.

Všeobecné obchodní podmínky (VOP) je nově banka povinna předávat každému klientovi ke všem produktům. Za účelem šetření nákladů je mBank pro jednotlivé produkty a scénáře zasílá klientovi elektronicky na e-mail. Zároveň s VOP klient obdrží do e-mailu také příslušné produktové obchodní podmínky. Pozn.: **Sazebník** není nově od 1. 1. 2014 součástí smluvní dokumentace, avšak je volně stažitelný a dohledatelný na webu mBank.

mHypotéka je produkt, který zaznamenal největší dopad NOZ. Krom zde výše uvedených změn, se tohoto produktu dotkly i další změny. Nově je ihned při první schůzce klientovi předáván seznam odhadců nemovitostí a ceník odhadů. Další změny se přímo týkají žádosti o hypotéku.

Žádosti o hypotéku – zde se měnily názvy u některých polí (z „Požadovaná suma úvěru“ na „Požadovaná suma úvěru (bez poplatků)“; z „Celková částka úvěru“ na „Celková částka úvěru (včetně poplatků)“; z „Trvalá adresa“ na „Trvalý pobyt“). Doplněno je dále pole „Výše vlastních zdrojů“. Doplněna byla též věta o svéprávnosti. Banka si od těchto změn slibuje větší přehlednost a snazší pochopitelnost pro klienta.

Proces schválení hypoték se také změnil. Nejen, že je nutné na první schůzce předat klientovi seznam odhadců, kteří jsou oprávněni bance vyhotovit externí ocenění nemovitosti, ale zároveň mu musí být předán ceník odhadů. Ten se nachází na prvním listu souboru odhadců a tato povinnost je zajištěna poradci a brokery.

Nadále již není využíván formulář pro vinkulaci pojistného plnění k nemovitosti, který sloužil jako zástava hypotečního úvěru. NOZ v tomto ohledu přináší zjednodušení ve formě automatické vinkulace v případě, že je na nemovitosti zástavní právo. Namísto vinkulace je tak nově využíváno Oznámení o zřízení zástavního práva k nemovitosti.

Oznámení o zřízení zástavního práva k nemovitosti. Tento dokument je vyhotoven společně se smluvní dokumentací a klient zajišťuje potvrzení tohoto dokumentu pojišťovnou, jelikož je tento dokument vyžadován k čerpání hypotéky. Smluvní oddělení banky po kompletním splacení hypotéky vyhotovuje potvrzení o splacení, Oznámení o devinkulaci pojistného plnění, průvodní dopis ke kvitanci a podává návrh na výmaz zástavního práva. Do 30 dnů po splacení jsou tyto dokumenty zaslány klientovi na jeho korespondenční adresu. Klientovi tak následně vyplývá povinnost zajistit doručení těchto dokumentů na příslušné úřady (tzn. na katastr nemovitostí a pojišťovnu).

Další změny vyvolané přijetím NOZ, které mohou mít vliv při posouzení nároku na hypotéku:

- **Posílení ochrany bydlení prostřednictvím rodinné domácnosti** – To znamená, že v případě prodeje nemovitosti je nutné dát pozor na to, aby prodávaná nemovitost nesloužila jako tzv. rodinná domácnost. Takovým případem, je např. manžel, prodávající nemovitost jako výlučný vlastník. Jestliže se však v domě nachází rodinná domácnost (manželka s dětmi), je k prodeji takovéto nemovitosti nutný souhlas manželky.
- **Předsmluvní odpovědnost** – odpovědnost za škodu při neuzavření smlouvy. Banka po zavedení předsmluvní odpovědnosti může žadatele o hypotéku informovat o schválení hypotéky, až po doložení a ověření všech potřebných dokumentů v momentě konečného schválení (tj. klient potvrdí rozhodnutí).
- **Změny v rámci zapisování staveb na katastr nemovitostí (KN)** – Nemovitost, která je předmětem úvěru, nebo slouží k zajištění úvěru, nesmí obsahovat tzv. poznámku spornosti. Tato poznámka je zapsána na listu vlastnictví. Jestliže by se nakládalo s nemovitostí, na niž je tato poznámka uvedena, pak při úkonech týkajících se nemovitosti (změna vlastníka, zřízení věcného břemena, či vlastnického práva apod.) může být úkon prohlášen za neplatný.
- **Změna názvosloví** – v rámci zapisování staveb do katastru se změna dotkla také názvosloví věcných břemen. Nově se věcná břemena dělí na reálná (aktivní – vlastník musí něco dělat) a služebnosti (pasivní – vlastník musí něco strpět, zdržet se něčeho).
- **Stavba** – je nově součástí pozemku, a tak v případě, že je vlastník pozemku shodný s vlastníkem stavby, není již nutné tuto stavbu zapisovat jako rozestavěnou. Tím pádem odpadá povinnost stavbu dozastavit ve prospěch

banky a tento stav zapsat do KN. To znamená například to, že je-li pozemek ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů a stavba ve společném jmění manželů, nesplyne stavba s pozemkem. Obdobně je řešeno také věcné břemeno a zástavní právo. Jestliže je na jedné z nemovitostí (pozemku, stavbě), také nesplyne stavba s pozemkem.

- **Právo stavby** – v případě financování výstavby na cizím pozemku hypotékou je zřízeno smlouvou na dobu určitou, a to maximálně na 99 let. Banka toto právo akceptuje pouze v případě, že jako zajištění budou sloužit i pozemky tvořící funkční celek. Výjimkou v tomto případě je právo stavby na pozemku (obce, či města), kde je sjednán budoucí převod pozemku do vlastnictví žadatele. Ve smluvní dokumentaci je upraveno, že stavebník se nesmí práva stavby zříct, ani je převést na jinou osobu.
- **Společenství vlastníku jednotek** – dle NOZ je nutné ho zřídit (nevzniká už totiž automaticky ze zákona). Společenství vlastníku jednotek (SVJ), musí být povinně zřízeno v domě, ve kterém se nachází alespoň 5 jednotek s minimálně třemi různými vlastníky. V případě koupě bytové jednotky má klient jako podmínku po čerpání doložit bance list vlastnictví se zapsaným vlastnickým právem ke kupované nemovitosti. Jestliže zákon vyžaduje ještě nevzniklé SVJ, pak KN nezapíše klienta jako vlastníka. Nutnost vzniku SVJ si musí klient ohlídat sám. Při podání návrhu na vklad vlastnického práva na KN, nebude již KN potvrzovat vkladovou listinu (například kupní smlouvu) razítkem. V rámci nastavení kupních smluv, případně úschov je tedy nutné správně nastavit podmínky výplaty prostředků. To znamená, že nesmí být sjednána podmínka doložení potvrzené listiny katastrem. Případná plná moc pro zastupování v řízení KN musí mít ověřené podpisy.

4.1.2 Dopady změn NOZ na příkladu Komerční banky (KB)

Také pro KB, znamenalo přijetí nového kodexu přepsání, či upravení veškerých obchodních podmínek. Snahou bylo jako u ostatních bank vytvořit nové všeobecné obchodní podmínky a upravit textace veškerých smluvních dokumentů, aby byly dopady do procesu co nejmenší a klient byl touto změnou co nejméně ovlivněn. Zároveň u řady vyplňovaných formulářů došlo k drobným změnám, aby bylo vyplňování formulářů přehlednější.

- **Splynutí stavby s pozemkem** – Stejně jako u mBank i KB řeší splynutí stavby s pozemkem. Stavba se stává součástí pozemku, na němž je zřízena, ale pouze

v případě, že vlastník pozemku je shodný s vlastníkem nemovitosti. Pokud jsou stavby nebo pozemky dotčeny rozdílným věcným břemenem, pak splynou, až když toto věcné břemeno zmizí. Takovým případem může být pozemek zatížen zástavním právem k hypotečnímu úvěru se splatností 30 let. Pokud se stavba nestane součástí pozemku z důvodu odlišného vlastníka, má vlastník pozemku předkupní právo ke stavbě a naopak.

- **Přechodný stav** – jde o stav, který platí do provedení splnutí nemovitostí na katastrálním úřadě. V době tohoto přechodného stavu může docházet k častému zamítnutí vkladu zástavního práva k samotné budově. V těchto případech je u KB individuálně posuzováno, zda se jedná o zamítnutí z důvodu zákonného splnutí.
- **Rozestavěné stavby** – již nebudou nově zapisovány do katastru nemovitostí, ale rozestavěné bytové jednotky i nadále budou předmětem evidence KN. U starších smluv KB existovalo tzv. přechodné období. V případě sjednané podmínky čerpání, týkající se zapsání rozestavěné stavby, jejíž návrh nebyl do 31. 12. 2013 podán, bylo třeba s klientem sepsat dodatek, kterým se tato podmínka odstraní a zároveň sjedná povinnost zastavit dokončenou stavbu. Tento dodatek není u KB zpoplatněn.
- **Právo stavby** – vzniká smlouvou, vydržením nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci. Zřizuje se k pozemku v případě, kdy je vlastník pozemku odlišný od stavitele. Právo stavby je vždy dočasné, a to maximálně 99 let. Lze jej prodloužit (max. 99 let), převést i zatížit. Banka spolu se za zastavením stavby vždy zastavuje i pozemek. Právo stavby též nejde zřídit bez souhlasu zástavního věřitele k pozemku. Jedná se o případ, kdy je pozemek zatížen zástavním právem, pak jej lze právem stavby zatížit pouze v případě, že máme souhlas zástavního věřitele. U KB je podmínkou pro udělení práva stavby, je nutnost zřídit toto právo ještě před zahájením stavby.
- **Byty po roce 2014** – v případě KB jsou na listu vlastnictví informace řídicí se jak novým občanským zákoníkem, tak i zákonem č. 72/1994. Nově budova, ve které jsou byty, splyne s pozemkem. Jednotka je nově vymezena tak, že zahrnuje samotný byt a podíl na společných částech nemovité věci. V případě, že bylo nabyto alespoň k jedné jednotce vlastnického práva dle zákona č. 72/1994, vzniklo i po 1. 1. 2014 vlastnické právo k dalším jednotkám daného domu podle tohoto zákona, tzn. neuplatnění NOZ.

- **Výmaz zástavního práva u KB** – a s ním spojené právní úkony nově zařizuje klient. Klient musí zajistit doručení na příslušný katastrální úřad, a to s Návrhem na vklad výmazu zástavního práva (formulář KÚ, banka nepodepisuje). Klient platí 1000 Kč poplatek katastru. Co se týče výmazu zástavního práva, banka připravuje Potvrzení o zániku zástavního práva nebo Prohlášení o vzdání se zástavního práva + Oznámení.
- **Vinkulace pojistného plnění u KB** – není v NOZ upravena, a proto pojišťovny nedoporučují způsob vinkulace používat. Na přelomu roku 2013/2014, byl postup přechodně stejný jako v roce 2013. Byly použity upravené šablony dle NOZ. To znamená, že klient musel podat Žádost o vinkulaci + Potvrzení o vinkulaci a v případě, kdy pojišťovna nestihla zajistit vinkulaci, mohla banka akceptovat Potvrzení vinkulace z roku 2013 i začátkem roku 2014.
- **Životní pojištění** – Smlouvy k životnímu pojištění se od 1. 1. 2014 namísto vinkulace zastavují na základě Zástavní smlouvy k pohledávce. Současně s touto smlouvou, jsou pro pojišťovny generovány přílohy (Oznámení o vzniku zástavního práva a zřízení zajišťovacího převodu práv – průvodní dopis, Oznámení o zastavení pohledávky a zřízení zajišťovacího převodu práv, Prohlášení poddlužníka → pojišťovna potvrdí a pošle zpět do KB). Čerpání hypotéčního úvěru je podmíněno podepsáním Zástavní smlouvy k pohledávce a potvrzeným Prohlášením poddlužníka.
- **Klient KB** – v případě, že žádá o úvěr více žadatelů, zmocňují všichni jednoho „Klienta 1“ jako jejich společného zástupce pro účely doručování (vedení účtu, elektronické výpisy, zmocnění pro korespondenci). Klient 1 podpisem smlouvy s tímto zmocněním souhlasí a bez výhrad jej akceptuje. Výběr „Klienta 1“ musí zprostředkovatel závazně s klientem domluvit již při podání žádosti. Pořadí klientů pak již nelze změnit!
- **Souhlasy manželů/manželek u KB** – jsou dva typy. První z nich je vyžadován v případě, kdy je zástavcem jen jeden z manželů a na listu vlastnictví je uveden jako vlastník, ale nemovitost fakticky spadá do společného jmění manželů (používal se již dříve). Druhý souhlas je nový a je vyžadován v případě, kdy je zastavovaná nemovitost ve vlastnictví jednoho z manželů, který je však v okamžiku zástavní smlouvy ženatý/vdaná.
- **Zápisy právních vztahů v KB** – dle nového katastrálního zákona č. 256/2013 Sb., platný od 1. 1. 2014. Katastrální úřad informuje o dotčených změnách „PLOMBA“ osobu, jejíž právo má zaniknout, nebo se má omezit, např.

Informace o zániku zástavního práva bude zasílána zástavnímu věřiteli, informace o vzniku zástavního práva bude zasílána vlastníkovvi. Katastrálnímu úřadu je předkládáno pouze 1. vyhotovení zástavní smlouvy a ten pak zasílá pouze vyrozumění o provedení vkladu (nově bez doložky povolení vkladu). Vklad je zapisován až po dvaceti dnech.

4.2 Změny v pojišťovnictví³⁸

Nová právní úprava, kterou s sebou přinesl NOZ, znamenala také řadu změn v oblasti pojišťovnictví. NOZ mění terminologii v oblasti pojištění. Jako příklad můžeme uvést, že pojistné riziko se stává pojistným nebezpečím, lhůta dobou, návrh nabídkou.

Stejně jako v případě bank i v případě pojišťoven musí být vytvářené smlouvy jasné a srozumitelné pro klienta. Tuto povinnost ukládá pojišťovně § 1728, který pojednává o předmluvní odpovědnosti. Klient musí dostat přesné a kompletní informace o nabízeném pojistném produktu. Paragraf 555 hovoří o tom, že smlouvě musí rozumět každý a že by v ní neměli být například odstavce spekulativní či odstavce psané malým, téměř nečitelným písmem. V § 2789 je pak řečeno, že má klient dostat vždy pravdivá sdělení.

Doposud změnou vlastnictví zanikala taktéž pojistná smlouva a pojistný záměr. Dle NOZ tomu tak již není. Nově je pojistník povinen tuto změnu oznámit, a jestliže tak neučiní, je povinen pojištění platit a pojištění nadále trvá. Z toho vyplývá, že je v zájmu pojistníka oznámit zánik pojistného co nejdříve.

Nově taktéž může klient za zvláštních pravidel sjednat pojištění na dálku prostřednictvím telefonu či internetu, což je velmi podobné on-line nákupu. Dále spotřebitel dostal právo odstoupit od smlouvy do 14 dní bez udání jakéhokoliv důvodu. U životního pojištění je tato lhůta stanovena na 30 dní a nemusí dokonce platit ani žádné storno poplatky.

Cena pojistného se odvíjí od rizika. Pokud se v průběhu trvání smlouvy riziko změní, má pojišťovna právo navrhnout novou výši pojistného a v případě, že pojistník s novou výši pojistného nesouhlasí, může smlouvu vypovědět.

³⁸ LORENCOVÁ, P. *Pojištění dle nového občanského zákoníku* [online]. Praha : Sarafico, 2014, 9.4.2014 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://finexpert.e15.cz/pojisteni-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku>>.

Pojišťovna má nově také povinnost zkoumat potřeby klientů. Jestliže se klientovy potřeby neshodují s přáními a požadavky, musí na tuto nesrovnalost klienta upozornit.

U životního pojištění a dědického řízení určuje klient tzv. „obmyšleného“, to je osoba, která v případě úmrtí dostane od pojišťovny peníze. Do vzniku pojistné události lze stanoveného obmyšleného měnit a ten dostane peníze, bez ohledu na zákonné i neopomenutelné dědice. Obmyšlený může být na základě určitých příbuzenských vztahů stanoven i neodvolatelně a tuto neodvolatelnost mění pouze zánik manželství, či zánik příbuzenského vztahu.

V úrazovém pojištění dle NOZ již není poškození či závažnost úrazu řešena podle vyhlášky ministerstva zdravotnictví a zmizely i absolutní částky. Nově řeší náhradu újmy soud, dle zásad slušnosti. Z toho vyplývá, že pojistné plnění může do budoucna vzrůst a stanovení výše plnění bude pojišťovnu stát více peněz a času.

Celkově NOZ přinesl pojišťovnám více administrativy, avšak pro klienty je to posun k lepší ochraně spotřebitele a přehlednějšímu procesu sjednání smlouvy.

Pojištění v NOZ

Pojištění jako takové zůstává podobné, jako před přijetím NOZ. Stále slouží k tomu, aby se předešlo nahodilým rizikům běžného života, a proto tato rizika přenášíme na pojišťovnu formou pojistné smlouvy. Výraz pojišťovna se v NOZ nenachází a v občanském zákoníku, bychom ho hledali marně. Novým označením pojišťovny je pojistitel, což je zaregistrovaná právnická osoba. Nicméně záměna těchto dvou výrazů je možná a přípustná.

Osoba uzavírající pojistnou smlouvu s pojistitelem je novou právní úpravou nazvána pojistník. Pojistník může smlouvu ukončit, či jinak měnit. Je však důležité nezaměňovat výrazy pojištěný a pojistník. Pojistník může být různý od pojištěného. Příkladem může být například rodič (pojistník), který pojistí své dítě (pojištěný). Co se týče plnění pojišťovny, vstupují do pojištění další dva výrazy. Jedním z nich je Oprávněná osoba, kterou je ten, komu vznikne škoda a druhou osobou je obmyšlený, kterému pojistitel (pojišťovna) plní v případě pojistné události. Obmyšlenými bývají nejčastěji děti, nebo sourozenci.

NOZ nově nestanovuje nutnost písemné formy při sjednání pojistné smlouvy, avšak vzhledem k tomu, že jsou pojistné smlouvy uzavírány většinou na dobu delší než rok, doporučuji smlouvu uzavřít písemně. Pojistná smlouva může být sjednána

na dálku, například přes internet, nebo telefon, což je řešeno zvláštními pravidly pro uzavírání smluv na dálku. Pojistitel musí pojistníka řádně, pravdivě a podrobně informovat, jak o sobě, tak i o nabízené službě. Pojištění uzavřené na dálku se dá jako při nákupu v e-shopech zrušit, a to do 14 dnů vypovězením smlouvy. Na penzijní a životní pojištění je tato doba prodloužena na 30 dnů. V případě krátkodobých pojištění, jako jsou pojištění zavazadel, či cestovní pojištění, zákon neumožňuje odstoupení od smlouvy. Pojistné podmínky i nadále určují podrobná pravidla pojištění. Pojistitel je povinen nás s nimi seznámit, jestliže se na ně smlouva odkazuje, a to ještě před uzavřením smlouvy. Pokud se s námi pojistník předem domluví, může jednostranně měnit podmínky smlouvy. Náš souhlas je většinou uveden přímo v pojistných podmínkách. Například o změně výše pojistného, je nás povinen pojistník informovat minimálně dva měsíce dopředu. Pojistné, neboli cena pojistky, je odvozena od pojistného rizika. Tím je myšlena pravděpodobnost, že k dané pojistné události dojde. Jestliže se riziko mění, odráží se tato skutečnost ve smlouvě. Jestliže se pojistné riziko zvýší, jsme povinni pojistitele informovat. Ten situaci posoudí a navrhne novou výši pojistného. Na tento úkon má ze zákona 1 měsíc. Jako pojistník tento návrh nemusím přijmout, avšak pojistitel má pak možnost smlouvu vypovědět.

Důvodem, proč se pojišťujeme, jsou nečekané události. Za pojistnou událost jsou brány pouze nahodilé události, které jsou kryty pojištěním. Každá škodná událost se nemusí krýt s pojištěním a na otázku, zda pojistitel škodu pojistníkovi uhradí, odpovídá šetření pojistné události. K tomu je třeba postupovat dle smlouvy. Pojistnou událost musíme nahlásit e-mailem, nebo telefonem a poté předložit příslušné doklady. Šetření by pak mělo být provedeno nejlépe bez odkladu a s výsledky je nutné seznámit stranu uplatňující právo na plnění. Jestliže šetření prokáže oprávněnost návrhu, pojistitel zaplatí pojistníkovi škodu do 15 dnů (není-li uvedeno jinak). V případě, že by si šetření vyžádalo dobu delší, než tři měsíce, musí to pojišťovna oznamovateli sdělit. Oznamovatel má pak právo žádat přiměřenou zálohu do ukončení šetření.

Nově není vždy pravdou, že po uplynutí pojistné doby zaniká pojištění. Ve smlouvách bývá často podmínka automatického prodloužení smlouvy na dobu určitou. Jestliže je taková podmínka součástí smlouvy, musí pojistník dát vědět alespoň 6 týdnů předem, než smlouva zanikne, že o její prodloužení nemá zájem. Jestliže tak neučiní, smlouva se zase prodlouží o dobu, na kterou byla sjednána. U životního pojištění tato snadná výpověď není možná.

Po uzavření smlouvy dává NOZ oběma stranám čas na rozmyšlenou v podobě možnosti vypovězení smlouvy. S osmidenní lhůtou je možno smlouvu vypovědět do dvou měsíců od uzavření. V případě klientovy nespokojenosti s vyřizováním pojistné události pojistitelem, může být smlouva vypovězena do tří měsíců po oznámení s měsíční výpovědní lhůtou.

Pokud pojistník zemře, pojistná smlouva zaniknout nemusí. V tomto případě do jeho pozice automaticky nastupuje pojištěný. Jestliže pojištěný neoznámí do 30 dnů, že o pokračování smlouvy nemá zájem, bralo by se mlčení za souhlas, a tak pokud se změnou nesouhlasíme, musíme pojistitele informovat do 30 dnů.

4.3 Změny ve finančním poradenství

Stejně jako bank a pojišťoven se NOZ dotkl i odvětví zabývajícího se finančním poradenstvím. Poradenské firmy stejně jako banky a pojišťovny musely přeprocovat stávající smlouvy a dokumenty, aby plnily podmínky stanovené novým občanským zákonem, a to od 1. 1. 2014.

Některé nové pojmy a změny, které přinesl NOZ do oblasti finančního poradenství jsou zde níže uvedeny a vysvětleny.

- **Pojistný zájem** – jde o oprávněný motiv, proč pojistník uzavírá pojistnou smlouvu. Pojistný zájem zjišťuje finanční poradce prostřednictvím formuláře pojišťovny – Záznamu z jednání (součást pojistné smlouvy). V případě, že zanikne pojistný záměr za trvání pojištění, – zanikne i pojištění a pojistitel má právo na pojistné až do doby, kdy se o zániku pojistného zájmu dozvěděl. Pojistný záměr vyhodnocuje pojišťovna, čímž se část odpovědnosti na ni převádí. V případě, že pojišťovna zjistí nesoulad pojistného zájmu a smlouvy, informuje klienta dodatkem
- **Předmluvní informace** – musí být poradcem předloženy u všech nabízených produktů. Poradce musí tyto informace klientovi předat s dostatečným předstihem před podepsáním smlouvy. V případě pojištění jde o údaje o pojistiteli, pojistníkovi a pojišťovacím zprostředkovateli. Dále jsou zde uvedeny informace o charakteru a základních vlastnostech pojištění.
- **Možnost OPT IN** – byla poradci využívána v prosinci roku 2013. Nabízela možnost sjednat smlouvu platnou dle NOZ, avšak byl pro toto řešení nutný souhlas obou stran. Klient nabídku pojišťovny buď přijal, nebo smlouva nevznikla.

- **Návrh na uzavření pojistné smlouvy** – podaný poradcem se také v rámci NOZ změnil. Nově NOZ zavádí zkratku „nabídka“ místo návrhu na uzavření smlouvy. Mlčení, či nečinnost ani nadále nelze považovat za přijetí nabídky. NOZ však nově považuje za přijetí nabídky i odpověď s dodatkem, nebo odchylkou, která podstatně nemění podmínky nabídky, pokud návrhvatel bez zbytečného odkladu takové přijetí neodmítne.
- **Přijetí nabídky zaplacením pojistného** – tento bod zůstává zachován i v nové právní úpravě, tudíž lze i nadále nabídku přijmout zaplacením pojistného. Tato změna je poradci často využívána, zejména při změně pojistné smlouvy, či upravujícího dodatku ke stávající smlouvě. Za zaplacení pojistného je považováno připsání pojistného na účet pojistitele. Plnění s nesprávným variabilním symbolem je v majetkové sféře věřitele, a proto je považováno za uhrazené.
- **Pojistné podmínky a pojistka** – v pojistné smlouvě je vždy odkaz na konkrétní pojistné podmínky. NOZ nám říká, že ustanovení smlouvy mají přednost před obchodními podmínkami. Což je u tištěných smluv nepodstatné. NOZ také říká, že pojistníka musí poradce obeznámit s pojistnými podmínkami, avšak ty nemusí být ke smlouvě připojeny, jestliže jsou stranám známy. Potvrzení o uzavření pojistné smlouvy se nazývá pojistka. Nově není přihlíženo na ustanovení, kterými se vzdá pojistník práva na vydání pojistky.
- **Pojistné a výpověď pojištění** – Nový občanský zákoník je přesnější v tom, že stanovuje právo pojistitele na pojistné za dobu trvání pojištění, tj. skutečnou dobu trvání pojištění, nikoliv za pojistnou dobu, tj. sjednanou dobu pojištění. V případě, že pojistitel použil pro výpočet hledisko odporující rovnému zacházení, může pojistník smlouvu vypovědět. Pojistníkovi se též nabízí možnost podání námítky, že byl v pozici slabší strany a to kdykoliv v průběhu trvání pojistné smlouvy. Jestliže pojistitel požadavku pojistníka vyhoví, následuje tzv. storno od počátku pojistné smlouvy (důležité hlavně u životního pojištění). V důsledku to znamená, že poradce vrátí provizi nebo její část, kterou za uzavření pojištění inkasoval. Doba storna a výše daného storna je pro finanční poradce u různých pojišťoven odlišná.
- **Změny v dokumentační povinnosti a procesech** – na straně pojišťoven došlo k implementaci změn v terminologii a k řadě technických změn dle NOZ a ČNB. Z hlediska implementace požadavků ČNB souvisejících s výkladem odborné péče zavedly pojišťovny informační listy (předsmluvní část). Úprava

dokumentace proběhla jak na straně poradenských firem, tak hlavně na straně pojišťoven. Podle NOZ musí být nová úprava přehledná, srozumitelná a nesmí obsahovat žádná překvapivá ustanovení.

- **Stavební spoření** – prošlo taktéž velkou změnou po schválení NOZ. Vznikl nový dokument – Předmluvní informace o stavebním spoření. Při posouzení žádosti o stavební spoření probíhá též kontrola zákonných zástupců pomocí tzv. insolventnosti (rejstřík insolventnosti). Od 1. 1. 2014 se při úmrtí klienta smlouva ukončuje a nepřechází na druhého z manželů. Při výpovědi smluv u nezletilých je vyžadováno rozhodnutí opatrovnického soudu.
- **Investice** – nový pojem pro poradenské firmy v rámci investic je tzv. časový test (tzn. osvobození od danění příjmů z prodeje cenných papírů (CP)) prodloužen z 6 měsíců na 3 roky (při odkoupení po této lhůtě platí osvobození od příjmů z prodeje CP). V případě cenných papírů nakoupených do 31. 12. 2013 platí časový test v délce 6 měsíců. Pro cenné papíry nakoupené později platí časový test 3 roky.
- **Úvěry zajištěné nemovitostí** – prošly také změnou dle NOZ. Při změně sazebníku, nebo obchodních podmínek, může klient nově vypovědět smlouvu a úvěr splatit bez jakýchkoliv sankcí (týká se nových úvěrů uzavřených po 1. 1. 2014). Klient nově uvádí nejen trvalé místo pobytu, ale také bydliště, což je důležité z hlediska doručování. V případě zástavní smlouvy, kde jde o společné obydlí rodiny, musí oba manželé podepsat zástavní listinu a souhlasit s ní, a to i v případě, že jeden z manželů je výhradním vlastníkem nemovitých věcí. Nové metodické postupy vztahující se k otázce úvěru, řeší každá banka individuálně. S těmito postupy musí být finanční poradce seznámen, jelikož hrozí, že banka z účelu úvěru vyloučí financování výstavby na cizím pozemku.

5 Návrhy a doporučení ke změnám NOZ a výběr absurdit

NOZ se připravoval více jak 11 let, ale i přesto jsou zde jisté nepřesnosti a detaily, které mohly být zpracovány lépe. Jedná se např. o překlepy a přehozená slova (par. 2072 a přehození slov obdarovaný a dárce). Dále jsou zde věci nejasné pro výklad některých paragrafů. Proto se již před přijetím NOZ uvažovalo o technické novele, která je nyní řešena ministerstvem spravedlnosti. Do budoucna se uvažuje o novele obsahové, avšak jakým způsobem se bude ubírat, bude jasné až z praxe.

NOZ také původně neměl stát vyjít ani na korunu, avšak již dnes se počítají stamilióny korun, které byly a budou vynaloženy s přijetím nového kodexu. Totéž platí i pro banky, firmy a další subjekty.

5.1 Doporučující návrhy ke změnám NOZ

Po přečtení NOZ lze konstatovat, že jde vidět snahu autora o posun kupředu z hlediska pochopitelnosti pro běžného občana. Text se poměrně dobře četl, i když je pravda, že u pár starších či nově vzniklých výrazů bylo problematičtější dohledat, co některé výrazy znamenají a jak jsou brány. Vlastní návrhy a doporučení jsou směřovány zejména k výše uvedeným kritizovaným ustanovením v NOZ.

V otázce plné moci by bylo možné ověření prostřednictvím elektronicky podepsaného dokumentu, kde by toto ověření nahrazovalo nutnost osobního kontaktu s notářem. Statutární zástupce zahraniční firmy by se tak nemusel dostavit do ČR za účelem vystavení plné moci, aby založil dceřinou společnost. Odpadl by tím byrokratický úkon navíc a zároveň by se ušetřily jedné straně cestovní náklady. Elektronicky podepsané dokumenty jsou již několik let běžně používány pro výměnu důležitých dokumentů mezi firmami a institucemi.

Co se týče finančního poradenství a finančních poradců, lze navrhnout přísnější kontroly ze strany ČNB a v rámci NOZ přísnější tresty v případě, kdy je poradci dokázáno, že se záměrně obohatil na úkor klienta. Částečně lze předejít možnému nekalému jednání tím, že by nebyly poplatky a provize schovány do běžně placeného pojistného, ale byly by zvlášť a jasně vyčísleny přímo v uzavírané smlouvě. Klient by tak věděl, na kolik ho služba poradce vyjde, a to ještě před uzavřením smlouvy.

Vzhledem k problematice určení příslušnosti vodního díla k pozemku by bylo vhodné doplnit NOZ o část specifikující vodní dílo jako součást vodních toků, obdobně

jako trafostanice je součástí rozvodné sítě, tak i vodní díla by měla mít specifikovanou zákonnou příslušnost, která by měla největší využití v případě, kdy se vodní dílo nachází na pozemcích různých vlastníků.

Co se týče problematiky ustanovení o běhu prekluzivní a promlčecí lhůty a možného protichůdného tvrzení jednotlivých zainteresovaných stran, tak je určitě vhodné, pokud neexistuje písemná dohoda, která lhůty pro uplatnění obsahuje, aby zákon stanovil jednoznačné lhůty, za kterých lze nároky a povinnosti vymáhat, za předpokladu, že tyto lhůty nebyly jednoznačně specifikovány v písemné formě dohody.

Autorovo další doporučení se týká pojistné smlouvy, přesněji § 22 odst. 2. V této úpravě je vidět jistý krok vpřed s cílem chránit spotřebitele, resp. zájemce o pojištění. Nicméně dvouměsíční výpovědní lhůta od uzavření působí zavádějícím dojmem vzhledem ke skutečnosti, kdy smlouva může být uzavřena více měsíců před účinností, tzv. počátkem pojištění. V tomto by bylo vhodné změnit dvouměsíční výpovědní lhůtu bez udání důvodu, nikoliv běžící od data uzavření, ale běžící od 1. dne počátku pojistného krytí.

Další navrhované doporučení se týká dědictví s podmínkou neboli závěti. Nový občanský zákoník řeší pouze situaci, kdy bude podmínka splněna. Zapomíná však na to, že by mohla být podmínka nesplněna. Takovým příkladem může být například to, že společnost může převzít dědic pouze v případě, že dostuduje vysokou školu. NOZ na rozdíl od římského práva a německého zákoníku občanského (AGBG), kterého se snaží v některých případech držet, nepřevzal pojem tzv. ležící pozůstalosti. Z toho vyplývá, že ten, kdo u nás sepisuje závěť, musí myslet na to, co se stane, jestliže podmínka nebude splněna. V této otázce se autor přiklání k názoru, že by něco obdobného, co funguje v Německu, mohlo fungovat i u nás. Mělo by i v našem občanském zákoníku býti myšleno na to, jak bude s případným nesplněním podmínky s dědictvím naloženo.

Další velký problém v NOZ lze spatřit v odpovědnosti za dluhy v plné výši. Takže pokud měl zůstavitel dluhy větší než majetek, má doplatit jeho dluhy dědic. Na jednu stranu je myšlenka srovnání všech dluhů dobrá. Nicméně ne vždy pozůstalý měl podíl na dluhách svého předka, a tak by nebylo od věci tuto záležitost ošetřit například prominutím dluhu po zpětném doložení příjmů a majetku, aby bylo jasné, že se dědic neobohatí na úkor zůstavitele. Odmítnutí dědictví je myšleno dobře, avšak

chybí kontrola toho, že se dědic neobohatí z majetku a peněz zůstavitele ještě za jeho života.

V případě § 2254 týkajícího se maximální výše jistoty u nájmu bytu by byla řešením smluvní výše jistoty, a ne výše jistoty maximálně v hodnotě tří nájmů. Jestliže majitel bytu má byt nadstandardně zařízený a nájemce má o tento byt zájem, nevidím důvod, proč by měl majitel mít danou maximální výši jistoty, vztahující se k tomuto bytu. Majitel sice touto smluvní jistotou může přijít o případného zájemce a byt nepronajmout, avšak může snížit riziko poškození bytu, kdy nájemce při vyšší jistotě bude více opatrný na jemu svěřený byt.

V otázce novely zákona je problémovým faktorem vláda v čele s ministrem spravedlnosti, která chce případné chyby a nedostatky řešit rychle a bez čekání na judikaturu nejvyššího soudu. S přihlédnutím k tomu, že mezery či chyby v zákoně řeší soudy. Proto je vhodné případné legislativní chyby řešit novelou až na základě podnětu soudů. Tím se zachová obecné dělení moci na legislativu, exekutivu a justici. Mnoho případů u nás i v zahraničí ukázalo, že je pro výklad a praxi lepší špatný zákon než zákon neustále se měnící.

Finanční otázka související se zavedením nového kodexu měla být rovnou řešena společně s jeho přijetím. V tomto případě mohly být rovnou vyčísleny náklady související s přijetím a předešlo by se tak problémům s tím souvisejícím, jako je přijetí potřebných pracovníků navíc. Dále se mohlo požádat o dotaci EU. Jestliže EU vyžadovala přijetí a přiblížení se k normám evropského práva a změnám v legislativě, není důvod, proč by neměla být dotace schválena.

Dalším velkým problémem je nejasnost výkladu. V případě dluhu dle zákona může dluh zaniknout celý, ale na druhé straně je v tom samém případě uvedeno, že zanikne jenom z nějaké části. Tyto sporné paragrafy a ustanovení by jistě zasloužily zpřesnění výkladu, aby nemusely být řešeny soudy.

5.2 Absurdity NOZ

NOZ se i přes své dlouhodobé zpracování neobešel bez absurdních paragrafů, které prošly společně s jeho schválením. Jedná se o níže vysvětlené paragrafy, které se daly zpracovat lépe, nebo se mohly úplně vypustit.

Absurdní a zároveň kritizovaný § 441, který říká, že vlastník či statutární zástupce zahraniční firmy se musí osobně dostavit k notáři do ČR za účelem vystavení

plné moci k založení dceřiné firmy. Nicméně pokud se dotyčný dostaví do ČR osobně, není již potřeba vystavovat plnou moc k založení dceřiné společnosti, což by byl právní úkon navíc.³⁹

Dalším absurdním paragrafem je § 1014 obsahující zmínku o včelách. Pokud roj včel vletí do obsazeného cizího úlu, vlastník úlu nabývá i roj.⁴⁰ Není příliš reálné, že by nějaká včela dobrovolně vletěla do cizího úlu, byla by totiž usmrcena. Jestliže se to ale opravdu stane, problém může nastat spíše v možném zavlečení nákazy, avšak i na to je ve finančních službách myšleno. Včelstva i úly se dají pojistit a tím se dá předejít možným finančním ztrátám.

Co se problematiky absurdit týče, je prvně jmenovaný § 441 řešen ministerstvem spravedlnosti a měl by být pozměněn novelou. Druhý jmenovaný § 1014 není natolik podstatný, a tak zatím není nijak řešen a v zákoně zůstává v nezměněné formě jako doposud.

³⁹ ELIÁŠ, K., SVATOŠ, M. *Nový občanský zákoník 2014*. Ostrava, 2012, s. 52.

⁴⁰ ELIÁŠ, K., SVATOŠ, M. *Nový občanský zákoník 2014*. Ostrava, 2012, s. 105.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce byla analýza dopadů a změn v sektoru finančních služeb, vyvolaných přijetím nového občanského zákoníku. Vedlejším cílem bylo navrhnout doporučení ke změnám nového občanského zákoníku v oblasti finančních služeb, což by nebylo možné bez prozkoumání daného tématu, odborných článků a literatury.

Nejpodstatnější část informací byla brána přímo z NOZ, kde je vidět volnější forma právní normy a snaha autorů zákona přiblížit se právu vyspělejších evropských zemí. Analýzou sociálních sítí a prozkoumáním odborných publikací v porovnání se starým občanským zákonem autor došel k závěru, že přijetí NOZ s sebou přineslo pozitiva i negativa.

Dle autora lze mezi pozitiva zařadit zejména:

- **Odstranění duplicity** – nově dle NOZ již není nutné vyhledávat jednu věc ve více právních předpisech, jako tomu bylo doposud. Dříve bylo nutné hledat například závazkové smluvní právo jak v obchodním zákoníku, tak i v občanském zákoníku. Právě zde přináší NOZ zjednodušení, kdy obsahuje pouze jedinou formu závazkového práva.
- **Odstranění slovakismů** – odstranění zastaralých a cizích výrazů čtenáři značně usnadňuje čtení v zákoně. Právní normy v NOZ jsou tak srozumitelnější a pochopitelnější pro běžného občana, než tomu bylo doposud.
- **Přiblížení se evropským právním normám** – přiblížení NOZ právním normám okolních států s sebou přináší další velké pozitivum, a to zejména z hlediska obchodu, kdy zahraniční investor může lépe předvídat situaci a pravidla na trhu. To samé platí i obráceně v případě, že by český investor měl v plánu podnikat v Německu.

Mezi negativa autor řadí hlavně:

- **Finanční dopad spojený s uzákoněním NOZ** – ačkoliv se v době uzákonění nepočítalo s finančními prostředky souvisejícími s uzákoněním. Čas ukazuje, že změna právní normy vyšla stát na nemalé finanční prostředky, ať už šlo o změny stávajících systému, či proškolení, nebo přijetí nových pracovníků. Tyto změny zasáhly také banky, pojišťovny a firmy, které navíc musely předělat stávající smlouvy, aby byly v souladu s NOZ. Tyto změny se tak podepsaly na zdražení některých produktů, jako je například povinné ručení a další pojistné smlouvy.

- **Volnější výklad právní normy** – také volnější výklad s sebou přináší obavu z různých rozhodnutí soudů ve stejné věci. Původní zákon byl v tomto ohledu přesnější a nedával soudům tak velký prostor. Proto se již nyní uvažuje o novele, která by měla zpřesnit výklad některých sporných paragrafů, aby nedocházelo ke špatným rozhodnutím.

Zde se dostáváme k vedlejšímu cíli této bakalářské a tím je navrhnout a podat návrhy ke změnám NOZ v oblasti finančních služeb. Tady je zapotřebí dle autora upravit zejména tyto věci:

- **Plná moc** – v otázce plné moci je při založení dceřiné firmy potřeba, aby se osobně dostavil statutární zástupce zahraniční firmy k podepsání plné moci. Lze proto doporučit přijetí formy elektronicky podepsané plné moci, čímž se tento byrokratický úkon navíc odstraní. Problémem je zejména to, že přílišná byrokracie může investora odradit od podnikání na našem území.
- **Finanční poradenství** – v otázce finančního poradenství lze navrhnout zpřísnění kontrol ze strany ČNB a přísnější tresty v rámci NOZ v případě prokázání nekalé praktiky poradce. Dalším návrhem by bylo, aby nebyly poplatky a provize schovány v běžně placeném pojistném, ale rovnou vyčísleny ve smlouvě. Klient tak má přímou kontrolu toho, na kolik ho rada poradce vyjde.
- **Prekluzivní a promlčecí lhůta** – u těchto lhůt by bylo možné navrhnout, aby zákon jasně stanovil jejich dobu, jestliže není uvedena v písemné formě. To je důležité v případě sporu a protichůdných tvrzení zúčastněných stran. Pomůže to zejména v otázce povinností a vymahatelnosti.
- **Pojistná smlouva** – v případě pojistné smlouvy lze doporučit změnu dvouměsíční výpovědní lhůty bez udání důvodu, nikoliv běžící od data uzavření, ale běžící od 1. dne počátku pojistného krytí. Týká se to smluv, které vstupují v platnost tzv. počátkem pojištění. Což je i půl roku předem.
- **Dědictví s podmínkou** – v dědictví s podmínkou (závěti) by měl zákon řešit, co se stane v případě nesplnění podmínky. Jestliže má dědic zdědit rodinnou firmu a podmínku nesplní, zákon nestanovuje, co s danou firmou a zaměstnanci bude.
- **Finanční dopady** – měly být řešeny a vyčísleny ještě před přijetím NOZ, aby se na ně mohli všichni předem připravit a předejít vyšším výdajům, které z toho plynuly. Nyní lze tyto výdaje, pokud je to možné, pouze rozložit do delšího časového období, aby nebyly výdaje tak citelné.

- **Dluhy** – v případě dluhů by bylo řešením zpřesnit výklad, aby bylo jasně dané, kdy je dluh odpuštěn celý, či z nějaké části. Předejde se tak zbytečným soudním sporům.

Jakým způsobem se nový právní kodex zapíše, je zatím těžké posoudit, avšak první 2 roky fungování NOZ ukazují, že NOZ je na dobré cestě a většinu ze sporných ustanovení je možné změnit připravovanými novelami k upřesnění výkladu.

Tato bakalářská práce by měla nadále posloužit především těm, kteří mají o danou problematiku zájem, chtějí se o ní dozvědět více a chtějí se v popisované oblasti zorientovat.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ELIÁŠ, K. Jak je to s pravidly výkladu, analogií a úlohou soudce. *Právní rádce*. Praha, 28. 1. 2013, č. 1, s. 32. ISSN 1210–4817.
2. ELIÁŠ, K., SVATOŠ, M. *Nový občanský zákoník 2014*. Ostrava : Sagit, 2013. 320 s. ÚZ. ISBN 978–80–7208–920–8.
3. FIALA, R. Jak se bude rekodifikovat civilní proces. *Právní rádce*. Praha, 13. 6. 2014, č. 6, s. 40. ISSN 1210-4817.
4. HLOBILOVÁ, K. *Analýza trhu drahých kovů : diplomová práce*. Brno : Masarykova univerzita, 2011. 84 s.
5. HOBZA, V., ASSENZA, D., ZLÁMAL, J. *Základy ekonomie*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. 141 s. ISBN 80–244–1295–0.
6. HYNČICOVÁ, K. Technické změny ano, obsahové ne, vzkazují právníci napříč profesemi. *Právní rádce*. Praha, 13. 3. 2015, č. 3, s. 28. ISSN 1210–4817.
7. KINDL, M. Občanský zákoník přinese problémy. *Parlamentní listy*. Praha, 7. 11. 2013, č. 11, s. 64. ISSN 1210–3154.
8. POLÁCH, J., KAMENÍKOVÁ, B., POLÁK, P. *Základy peněžních a kapitálových trhů*. 1. vyd. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006. 168 s. ISBN 80–7318–392–7.
9. REJNUŠ, O. *Cenné papíry a burzy*. 2., přeprac. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, 2013. 406 s. ISBN 978–80–214–4673–1.
10. REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha : Grada, 2014. 741 s. ISBN 978–80–247–3671–6.
11. REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie: (finanční trhy)*. 5., aktualiz. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, 2010. 354 s. ISBN 978–80–214–4044–9.
12. REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha : Management Press, 2012. 417 s. ISBN 978–80–7261–240–6.
13. SVEJKOVSKÝ, J. Výhrady? Nový občanský zákoník je rozhodně lepší než horší. *Plzeňský deník*. Plzeň, 25. 11. 2013, č. 274, s. 4. ISSN 1210–5139.
14. UHLÍŘ, D. Praktické zkušenosti s NOZ – novelizační záměry. *Právní rádce*. Praha, 12. 9. 2014, č. 9, s. 30. ISSN 1210-4817.

Elektronické zdroje

1. *7 přínosů nového občanského zákoníku* [online]. Praha : Vaše nároky, 2016 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <<https://www.vasenaroky.cz/tipy-a-rady/7-prinosu-noveho-obcanskeho-zakoniku>>.
2. BENEŠOVÁ, P. *Akciovou společností může řídit jen šéf a správní rada* [online]. Praha : Český rozhlas, 2013, 30.12.2013 [cit. 2016–04–10]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/novy-obcansky-zakonik-akciovou-spolecnost-muze-ridit-jen-sef-a-spravni-rada--1297289>.
3. BENEŠOVÁ, P. *Na založení 'eseróčka' bude stačit jediná koruna* [online]. Praha : Český rozhlas, 2013, 30.12.2013 [cit. 2016–04–10]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/novy-obcansky-zakonik-na-zalozeni-eserocka-bude-stacit-jedina-koruna--1297293>.
4. BIELESZ, M. *Nový občanský zákoník* [online]. Český Těšín : Hajduk & Partners, 2013, 5.4.2013 [cit. 2016–03–15]. Dostupné z WWW: <<http://www.hajduk.cz/novy-obcansky-zakonik/>>.
5. BLAŽEK, V. *Nový občanský zákoník vyjde na miliardy, počítá ministerstvo. Původně neměl stát nic* [online]. Praha : Economia, 2014, 13.8.2014 [cit. 2016–04–31]. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/c1-62634680-novy-obcansky-zakonik-vyjde-na-miliardy-pocita-ministerstvo-puvodne-nemel-stat-nic>>.
6. HÁJKOVÁ, G. *Jak ovlivní vás a vaši banku* [online]. Praha : Internet info, 2013, 28.11.2013 [cit. 2016–04–8]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/novy-obcansky-zakonik-jak-ovlivni-vas-a-vasi-banku/>>.
7. JANEBA, J. *Důvodová zpráva* [online]. Hradec Králové : Havlíček & Janeba, 2012 [cit. 2016–04–1]. Dostupné z WWW: <http://www.advokathk.cz/docs/OZ/OZ_1.pdf>.
8. JÚZLOVÁ, P., ŠENKÝŘ, M. *Občanský zákoník: k nezaplacení* [online]. Praha : Česká advokátní komora, 2013, 13.11.2013 [cit. 2016–04–31]. Dostupné z WWW: <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=12259>>.
9. KORBEL, F., PRUDÍKOVÁ, D. *Nový občanský zákoník přinese více spravedlnosti a ochranu slabším* [online]. Praha : MAFRA, 2013, 21.11.2013 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <http://finance.idnes.cz/pravnici-dana-prudikova-a-frantisek-korbel-odpovidaji-na-dotazy-ctenaru-k-novemu-obcanskemu-zakoniku-i6z-/viteze.aspx?c=A131119_143157_viteze_zuk>.

10. LORENCOVÁ, P. *Pojištění dle nového občanského zákoníku* [online]. Praha : Sarafico, 2014, 9.4.2014 [cit. 2016–04–10]. Dostupné z WWW: <<http://finexpert.e15.cz/pojisteni-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku>>.
11. MATĚJOVSKÝ, T. *Poznámka na okraj k novému občanskému zákoníku a jeho kritice* [online]. Praha : Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2013, 25.6.2013 [cit. 2015–03–31]. Dostupné z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/infocentrum/media/477-poznamka-na-okraj-k-novemu-obcanskemu-zakoniku-a-jeho-kritice>>.
12. NEČAS, P., POSPÍŠIL, J. *Důvodová zpráva* [online]. Praha : EpaX, 2012, 3.2.2012 [cit. 2016–03–29]. Dostupné z WWW: <<http://www.pracepropravniky.cz/zakony/novy-obcansky-zakonik-duvodova-zprava>>.
13. *Nový občanský zákoník - základní pojmy* [online]. Praha : Ministerstvo financí ČR, 2014, 30.4.2014 [cit. 2016–03–30]. Dostupné z WWW: <<http://www.psfv.cz/cs/ochrana-spotrebitele/novy-obcansky-zakonik>>.
14. *Obecná část* [online]. Praha : Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2015 [cit. 2016–03–28]. Dostupné z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/obecna-cast/obecne>>.
15. *Obchodní korporace – založení vznik* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014, 1.1.2014 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zalozeni-a-vznik-ppbi-50403.html#!&chapter=5>>.
16. *Podnikatelský manuál k novému občanskému zákoníku* [online] Praha : Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, 2014, 22.1.2014 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/AMSP_Manual_NOZ.pdf>.
17. *Struktura NOZ – pět částí* [online]. Hradec Králové : Havlíček & Janeba 2016 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <http://www.advokathk.cz/docs/OZ/OZ_1.pdf>.
18. SUCHOMEL, I. *Poznámka k terminologii nového občanského zákoníku* [online]. Praha : Advokátní kancelář Suchomel - Suchomelová, 2015, 5.2.2015 [cit. 2016–03–31]. Dostupné z WWW: <<http://ak-ss.cz/poznamka-k-terminologii-noveho-obcanskeho-zakoniku/>>.

19. *Založení spolku podle nového občanského zákoníku* [online]. Hlučín : i-servis, 2014, 10.3.2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.i-servis.cz/webdesign/zalozeni-spolku-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku>>.